

İŞÇİNİN SESİ

YIL: 21 SAYI: 468 — TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ YAYIN ORGANI — KASIM 1998

Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin! Karkeren Hemû Welatan Yekbîn! İşçiler Silahlanın, Devrime Hazırlanın! Karker Xwe Bi Çek Bikin, Ji Şareşê Re Amade Bikin!

KÜRT ULUSAL SORUNUNDA SIKIŞAN TÜRKİYE BURJUVAZİSİ

ÇAREYİ KOMŞU ÜLKELERE KARŞI "SAVAŞ BOYALARINI" SÜRMEDE ARIYOR



Son günlerde, PKK'ya karşı imha savaşı yürüten Türkiye emperyalistlerinin Suriye'yeye karşı yoğunlaştırdığı savaş çığırkanlığı, PKK-Apo üzerinde simgeleşen Kürt devleti kurulma olasılığını ortadan tamamen kaldırmaya yönelik bir adımdır. Türkiye bu konuda ciddir. Ortadoğu'da olanları, Türkiye devletinin ve çıkma olasılığı olan bu savaşta taraf olanların tavırlarını "oyun" diye adlandırmak son derece zordur.

Neden bu "savaş" öncekilerden daha farklı öne sürülmektedir? Evet, içeride yaşanmakta olan bunalımlar, daha önemlisi dünya krizinin Türkiye'ye yaklaştığı ortaya çıkmışken, böyle bir olay bir iç rahatlatma getirecektir ama bugün Türkiye tekellerinin Suriye'ye bu kadar yüksek perdeden saldırmalarının asıl nedeni nedir? Sorulması gereken soru budur.

Kürt ulusal sorununun dünya çapında kabul edilir bir düzeye ulaşması ve bir Kürt devletinin düşüncelerde yasallık kazanıyor olmasıdır asıl neden. Bağımsız Kürt devleti kurulması korkusunun kapıya gelip dayanmasıdır.

İtalya parlemontosunda - her hangi bir yerde değil- toplanan Kürt sürgün parlemantosu, Türkiye emperyalistlerinin şafaklarını attırdı. "Bu iş Filistin meselesi gibi gidiyor, artık sürgün parlamento da var, Kürt devletinin kurulması an meselesidir, işe ciddi sarılalım" diyerek, aralarındaki tüm çelişkileri geriye atıp, ortak şakımaya, ortak hareket etmeye başladılar.

Böylece, yıllardır Kürdistan gerillalarına karşı giriştikleri imha savaşını bu sefer tamamıyla bitirmekte kararlı olan Türkiye burjuvazisi, bu doğrultuda gerekirse Suriye ile savaşa da girme kararıyla savaş elbiselerini giydi.

Amerika'nın, Türkiye'ye haber vermeden Talabani ve Barzani'yi Washington'da Ağustos'un 17'sinde biraraya getirmesi ve ardından anlaşmayla sağlanan Kuzey Irak'taki birleşmiş Kürt iradesinin varlığı, Türkiye burjuvazisinin paçalarını tutuşturmaya yetmişti bile. Bu konunun kendisi için canalıcı mesele olduğunu, ciddi olduğunu dünyaya gösterme gerektiğine karar vermişti.

ABD'nın bölgede gözettiği stratejik hedefler nedeniyle yürüttüğü ikili oyun (çünkü bir yandan da bağımsız bir Kürt devleti kurulmaması doğrultusunda Türkiye'ye garanti ve destek veriyor), Türk burjuvazinin kendi stratejik emelleri ile çeliştiğinden güvensizliğinin daha da artmasına neden oluyor. Ortadoğu'daki petrol ve hammade kaynaklarının sağlama alınması, bütün emperyalist ülkelerin gönülünde yatan aslandır.



"Savaş elbiselerini" giyen Türk burjuvazisi, Anadolu ve Ortadoğu halkları üzerinde dolanıyor.

Özellikle Kuzey Irak'taki bu gelişme ve İtalya'da gelişen parlamento olayından sonra MGK sert tavrını açıkça belirterek, zaman içinde tüm burjuva kesimleri arkasına topladı.

Öte yandan, yine yıllardır Türkiye'nin emperyalist emellerinin odak noktaları olan konular böyle bir savaş ortamında ortalığa serilecek, kapan kapana bir çatışma olacaktır.

Hatay konusu bunlardan birisidir.

Bu gergin ortamda, bölgede İsrail'in alacağı tutum can alıcı önem taşımaktadır. Zaten Türkiye egemen sınıfı da bunu bildiğinden özellikle son iki yıldır İsrail ile ilişkileri ilerletmek için elinden geleni yapıyor.

Suriye ile Türkiye arasındaki, öncekilerinden çok daha ciddi olarak yükselen savaş ortamı sadece Ortadoğu halkları açısından değil, dünya hakları açısından da tehlikeli bir durum göstermektedir.

Bölge hakları şunun çok iyi bilincindedir ki, bu savaş emperyalistlerin savaşıdır, halklar arasında bir düşmanlık yoktur. Sınır köylerinde yaşayan insanlarla yapılan röportajlar da sürekli bu değerlendirmeyi doğrulamaktadır. Ancak mesele, savaç olgusuna örgütlü karşı çıkışın sağlanmasıdır.

Böyle bir savaş çıkarsa, Yunanistan'ın da içine çekilebileceği unutulmamalıdır. Araları gergin olan iki hakim sınıf, bu kargaşadan çıkarları doğrultusunda yararlanmaya çalışacaklardır.

Rusya'da kriz bütün şiddeti ile ilerlemektedir. Sorunlarını unutturmak için, Rusya'da kendisini bu savaşın içine atabilir, problemlerinden böylece biraz uzaklaşma yolunu seçebilir.

Ortada çok akışkan bir durum var. Ama bu bütün dünyada böyle. Uzakdoğu krizi hızla sürüyor. Rusya krizde, kriz ABD ve Brezilya'ya da sarkıyor.

Avrupa'daki ülkeler de Doğu Asya'daki krizden nasiplerini almaya başladılar. İngiliz borsasında hızlı bir düşüş var. Portekiz ve İrlanda paralarını devalüe ettiler bile.

Bu genel dünya ekonomik krizi, elbette ki Türkiye'yi de içine çekecektir. Ticaretinin büyük bölümünü Avrupa'yla yapan Türkiye'nin krizin göbeğine düşmemesi için herhangi bir neden yoktur.

Türkiye burjuvazisi, elbette "savaş çığırtkanlığı" yaparken, bütün bunları da değerlendirmektedir. "İç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın". Oysa, Türkiye yeni ülkeler kazanmak bir yana, elindeki Kürt iç sömürgesini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya! Böyle bir savaş durumunda, sömürdüğü toprak alanını genişletme olanağı artacaktır. Bu da hesapları arasındadır.

Bu boşluğu doldurabilmede devrimci güçlerin alternatif olamaması, ülke bazında milliyetçi duyguların artmasını getirecektir. Bunu, MHP'nin daha da güçlenmesi olarak anlayabiliriz.

Öte yanda, belki kimilerine hayalci gelebilir ama, böyle bir ortam, dünya devrimi için nesnel koşulların olgunlaşacağı ortamdır. Devrimci partilerin varlığı ve halk yığınlarını kucaklama yeteneği bu dönemde sonuç belirleyici olacaktır.

Şu an bütün dünya ayağa kalkmış durumda. Ne fırsatlar çıkabileceği henüz belli değil. Ama çıkabilecek olanakları değerlendirebilmek, devrimci güçlerin ortak hareket etme yeteneklerine bağlı olacaktır. ●

Emperyalist savaş, burjuvazinin yararına, tüm bölge emekçilerinin zararınadır

HALK MECLİSLERİ

Halkın acil ve yakıcı sorunlarını çözebilmek amacına uygun gerekli bir mekanizma olan Halk Meclislerinin tarihteki yeri

Halkın Gücü: Halk Meclisleri -XV

MUSTAFA KIZILTEPE

Kerenski kendini istediği kadar "siyasetler üstü" ve "Rusya'nın kurtarıcısı" olarak görsün, aslında ne burjuvazinin partilerinin ne de koalisyona girmiş sol-oportünist partilerin en ufak bir güvenini kazanabilmişti. Durumunu biraz sağlamlaştırabilmek ve giderek ayaklarının altından kayan erki yeniden elinde tutabilmek amacıyla Ağustos ayının ortalarında Moskova'da tüm siyasi partilerin ve sendikal kuruluşların katılacağı bir "Devlet konferansı" düzenledi. Ancak bu çabası da, kaçınılmaz olarak, beklediğinin tam tersi sonuç verdi: Devrimci sol siyasetlerle sağ burjuva partilerin arasındaki uçurumlar giderek daha da büyüdü.

Geçen yazımızda da sözünü ettiğimiz Kornilov ayaklanması ve Kerenski'nin bu olayda takındığı tutum, Ağustos ayınun sonunda, burjuvazinin erkinin en üst kademelerinde çok ciddi bir bunalımın yaşandığını gösteriyordu. Kornilov ayaklanmasının özü, bir karşıdevrim girişimidir ve burada belirtmemiz gerekir ki Sovyetlerin bu tehlikeye karşı takındıkları tutum ödün vermez ve devrimcidir. Aslında Sovyetlerin bu kararlığıdır ki halk "devrimi koruma komiteleri" altında seferber olur olmaz Kornilov'la yan tutan askeri birlikler başkente girmekten vazgeçip dağılmaya başlamışlardır.

Eylül ayına böylesin derin bir devrim-karşıdevrim ikilemiyle giren Rusya'da durumu devrimin lehine döndürmek isteyen Lenin şöyle bir taktiğe başvuruyordu: Önceden Temmuz ayında yaptığı bir öneriyi ufak ancak özünde kilit rol oynayan bir koşulla birlikte Bolşeviklerin tavrı olarak öne sürüyordu. Buna göre, Bolşevikler, Sovyetlere her an hesap vermek şartıyla menşevik ve S.R'lardan oluşacak bir hükümeti destekleyeceklerdi, ancak şu koşulla: Bu yeni hükümet de bolşeviklerin kayıtsız şartsız ajitasyon yapma özgürlüğünü tanıyacaktı. Bu taktikle Lenin aslında bir yandan Rus devriminin fazla kan dökmeden gerçekleşmesi için belki de son şansı kullanıyor, bir yandan da zaten bir süredir hem menşeviklerin hem de S.R.'lerin içinden çıkan çatlakların, böylesi umutsuz bir durumda daha da hızlanacağını ve dolayısıyla gerçekten devrime inanmış olup hala menşevik ve S.R.'lerin saflarında yeralanları hızla Bolşevik siyasete yakınlaştırabileceğini umuyordu.

Lenin'in bu önerisine menşeviklerin ve S.R.'lerin verdiği yanıt olumsuz oldu. Başlarına neler gelebileceğini sanki tahmin etmiş gibiydiler: Burjuvaziyle giriştikleri koalisyondan çıktıları ve de tek başına iktidar oldukları halde, halk yığınlarının ayaklanacağından ve de tamamen kontrolden çıkacağından ödleri kopuyor, ayaklarının altındaki zeminin gittikçe kayganlaştığını hissediyorlardı. Aslında bu tavır da onların nefeslerinin nereye kadar olduğunu, gerçek devrimcilikten ne kadar uzak olduklarını gösteriyordu.

Bu karışık ortamda ne yapılacağını tartışma ve bir tavır belirlemek amacıyla işçi ve asker köylü meclislerinin merkezi yönetim organları 14 Eylül'de Petrograd'da bir "Demokratik Konferans" düzenlediler. Bu konferansta bolşeviklerin, başta menşevikler ve S.R.'ler olmak üzere diğer sol siyasetler arasında süren çok ateşli tartışmaları oldu. Sonunda burjuvaziyle koalisyonun sürdürülmesine 829 evet oyuna karşılık 106 hayır ve 69 çekimser oyla karar verildi. Konferans aynı zamanda katılanların arasından bir "Cumhuriyet Meclisi" seçti. Bu Meclisin 338 delegesi devrimci siyasetlerden, 167 delegesi de burjuva partilerden oluşuyordu.

Başta Lenin olmak üzere bolşeviklerin ne Demokratik Konferans'tan ne de Cumhuriyet Meclis'inden fazla bir beklentileri vardı. Hatta Lenin partinin Merkez Komitesi üyelerine yolladığı 13 Eylül tarihli gizli mektupta bunu açıkca belirtiyor ve gerçek karar merkezinin, Cumhuriyet Meclisi vb. değil, doğrudan doğruya Petrograd'ın ve Moskova'nın işçi mahalleri olduğunu anlatıyordu. Tüm parti üyelerini de vakit kaybetmeksizin silahlı ayaklanmanın hazırlıklarını tamamlamaya çağırıyordu.

İzledikleri tutarlı sınıf siyaseti sayesindedir ki, bolşevikler bir kaç hafta gibi kısa bir sürede hem Petrograd'da hem de Moskova'da bulunan sovyetlerde çoğunluğu ele geçirdiler. Menşevikler ve S.R.'lerden geçenler olduğu gibi, diğer siyasetler de bolşeviklerin önerilerini, sloganlarını kendilerine bayrak edinmişlerdi. Bu durumda Lenin'in yeniden öne sürdüğü "tüm iktidar Sovyetlere" sloganında artık sovyetleri bolşevikleşmiş halk meclisleri olarak anlamak gerekiyordu. Yukarıda sözünü ettiğimiz, çok ufak da olsa, devrimin kan dökmeden gerçekleştirilmesi olasılığı tamamen yok oluyor ve bolşevikler de hem sovyetler adına hem de onlarla birlikte silahlı ayaklanmaya hazırlanıyordu...

Tarihsel olayları genel olarak ele alıp incelediğimizde, insan oğlunun geçirdiği dönemlerde sınıflı toplumlarda ortaya çıkan siyasal krizilerin ardından gelen olaylar çoğu kez olağanüstü bir hızla gelişirler. Bu anlamda Şubat 1917'den Ekim 1917'ye kadar olan süre içinde Rus devriminin izlediği yol olağanüstü karmaşıklıktadır. Sınıfların, halk katmanlarının giriştikleri eylem birlikleri, siyasetlere verdikleri destekler devrimin denek taşına vurulduğunda, yerli yerine oturmuş ve sonunda herkes ait olduğu sınıfın siyasal temsilcilerinin arkasında durur olmuştur. Bu durumda bolşeviklerin Lenin'in dehasında ve devrimi utkuya ulaştırmadaki tutkusunda somutlaşan billur sınıf siyaseti, sabrı ve kararlılıkları, bu kadar kısa bir zaman dönemi içinde milyonlarca işçi ve emekçinin bolşeviklerin saflarına geçmesine olanaklı kılmıştır.

Bu söylediklerimizi somut olarak örneklemek istersek, hemen hatırlayalım ki, ta 1917 yazının başına, hatta Ağustos ayına kadar olan sürede ülkede çok az insan bolşeviklerin varlığından haberdardı. İşçi asker ve köylü meclislerinin ezici çoğunluğunda en küçük devrimci siyasal oluşumu onlar oluşturuyordu. Ancak büyük şehirlerin fabrikalarında ve işçi izleniyordu: Partinin üye sayısı Nisan 1917'de 80.000 iken Ağustos ayına gelindiğinde bu rakkam 240.000'e varmıştı bile. Buraya kadar anlattığımız haliyle, Rus devriminin nasıl inişli çıkışlı dönemeçlerden geçtiğini gördük. Doğaldır ki bu süreçlere bağlı olarak bolşeviklerin de topluma sesleri duyurma olanakları arttı ya da azaldı. Ancak şunu unutmamak gerekir ki, ülkede devrimci durum vardı, derin ekonomik ve siyasal kriz kalıcıydı, bir yandan halkın yaşam koşulları her gün daha da kötüleşiyor, bir yandan da gencecik insanlar cephe-lerde emperyalist savaş uğruna ölüme yollanıyordu. Bu veriler değişmiyor, gelen hükümetler ülkeyi bu krizden çıkaramıyordu. Bolşeviklerin bıkmadan usanmadan söyledikleri sloganlar gayet basitti ve halkın en temel istemelerini dile getiriyordu: *Barış, toprak, ekmek!* Halk da bunları hiçbir burjuva hükümetin, reformcularla koalisyon da yapsa veremeyeceğini anladıkça yığınsal olarak Bolşeviklerin yıllardır sabırla bekledikleri ana yaklaşmıştı. Gelişmeleri ülkede düzenlenen çeşitli seçim sonuçlarından da izlemek olasıdır. İster fabrika komiteleri ya da sendikaların temsilcilikleri olsun, isterse belediyelerin özyönetimlerine seçimlerde olsun oyları hızla artıyordu.

Bu gelişme doğaldır ki en hızlı olarak işçi örgütlerinde kendisini açık ediyordu. Örneğin yukarıda sözünü ettiğimiz Demokratik Konferans'a bakacak olursak, katılan 117 delegenin %38'i menşevik ve sağ S.R'lerden oluşurken, %58'ini bolşevikler oluşturuyordu. Oysa Haziran ayındaki tüm Rusya sendikalarının konferasında bolşeviklerin oyu %36 civarındaydı.

Bir diğer çapıcı örneği de Moskova kentinin DUMA seçimlerinin sonuçlarından verebiliriz: (Bknz: Tablo I)

Katılan sol partiler	Oy sayısı		%	
	Haziran	Eylül	Haziran	Eylül
S.R.'ler	374.885	54.374	58	14
Menşevikler	76.407	15.887	12	4
Bolşevikler	75.409	98.320	12	51

O. Radkey, "The Election to the Constituent Asembly of 1917", Cambridge, Massachusettes, sayfa 53.

-Tablo I-

Bu örneğin önemi, kuşkusuz ki, işçi sınıfı ve emekçi halkın bir sendikal örgütüne değil, burjuva partilerinin genellikle cirit attığı, senelerce devrimci siyasetlere kapalı olan bir kurum için yapılan seçimler olmasından ileri geliyor.

Şanlı Ekim devriminin başarıya ulaşmasında en önemli etkenlerden biri şüphesiz siyasal ya da stratejik anlamda en önemli diye adlandırabileceğimiz işçi, asker ve köylü meclislerinde bolşeviklerin çoğunluğu ele geçirmiş olmasıdır: Önceki yazılarımızda da sözünü ettiğimiz devrimci kent Cronstadt'ta Bolşevikler daha Mayıs ayında çoğunluğun desteğini kazanmışlardı. 100 bolşevik delegeye karşılık 75 sol-S.R., 12 enternasyonalist-menşevik, 7 anarşist ve 90 civarında partisiz devrimci delegeler oluşturuyordu Sovyeti. Öte yandan Finlandiya'da da bolşevikler işçi ve asker meclislerinin çoğunda çoğunluğu ele geçirmişlerdi. Askerlerin bu dönemde tavırlarına bakacak olursak, Baltık filosuna bağlı olan birliklerin emri Petrograd'da devletten değil, Sovyetten aldığını görüyoruz. Ayrıca Kuzey cephesinin en iyi ordusu olarak bilinen 5.ordunun yönetim komitesinde de Ekim ayının ortasından itibaren bolşevik subayların çoğunlukta olduğunu görüyoruz.

Kısacası, Ekim ayıyla birlikte bolşevikler halk meclislerinin bağrındaki temel siyasal güç haline gelmiş bulunuyorlar. Ülkenin her yerinde bunun gerçekleştiğini söylememiz olası olmasa da en önemli endüstriyel merkezlerde, dolayısıyla da en önemli vebüyük kentlerde durum buydu. Devrimci işçi, asker ve köylülerin ortak sloganları olan "tüm iktidar Sovyetlere", artık özünde "tüm iktidar bolşevik Sovyetlere!" anlamına kavuşuyordu. Böylece işçi ve emekçi halka izlediği siyaseti benimsetip Lenin'in taktik dehası sayesindedir ki, düşmana en vurulması gereken anda vurmasını becermişler ve de ilk kez komünistlerin önderliğinde burjuvaziyi alaşağı edebilmişlerdir.

Buraya kadar söylediklerimizin önemli bir kesimini kaçınılamaz olarak bolşevik parti ve Lenin'in 1917 Rus devriminde sovyetlere karşı izledikleri siyaset oluşturdu. Konumuzun aslında halk meclisleri olduğunu anımsayan yoldaşlarımız çerçevenin dışına çıktığımız şeklinde haklı sayılabilecek bir soru yöneltebilirler. Unutmayalım ki, bizim gerçek amacımız tarih dersi yapmak değil (bilgi seviyemiz gözönüne alındığında zaten böyle bir şeye kalkışmamız abes olur), halk meclislerinin nasıl ortaya çıktıklarını tarihsel olarak inceledikten sonra, onların bağrında izlenmesi gereken siyasetin özünü anlayabilmekti. Bunun da en güzel örneğini Bolşevik Parti tarihi vermemiş midir? Yanlışlarıyla, doğrularıyla izlemiş oldukları siyaset bir kez tarih sahnesine başarıya ulaşmıştır, çünkü devrim gerçekleşmiştir. Kısacası son derece zengin bir deneyim hazinesini oluşturmaktadır. Bu yazı dizisinin diğer kısımlarıdan da benzeri halk meclisleri deneyimlerinin diğer ülkelerde, hatta çoğunda devrimin değil, karşı devrimin üstün geldiği durumlarda, nasıl gerçekleştirildiğini ve biz Türkiyeli komünistler olarak bunlardan ne gibi dersler çıkarmamız gerektiğini araştıracağız. Ancak bunu hep bolşevik gözle irdeleyeceğiz, liberal tarihçi gözüyle değil... ●

Bu susurluk devleti ya gidecek, ya gidecek

PERDE PERDE SUSURLUK

Ne devam, ne seçim, Önümüzdeki tek yol devrim!

C. HASRET

Aralık 1996'da araba kazasıyla ortaya çıkan Susurluk olayına her gün yeni bir olay eklenerek, pislikler artık tümüyle ortadadır. Sağır olan duyar, kör olan görür. Ama görünen odur ki, Türkiye'de bunlara karşı tepki her nedense yeterince ortaya çıkmıyor. Gün geçmiyor ki, devlet çetesinin bir başka yaptığı ortaya çıkmasın! Sanki bir tiyatro oynanıyor ve biz de bu Susurluk tiyatrosunun perdelerini izliyoruz.



Susurluk'un bir baş rol oyuncusu ünlü faşist ve mafya lideri Alaattin Çakıcı, geçen ay Fransa'nın Nice kentinde kaldığı lüks otelde, MİT'in de ortak olduğu bir operasyonla yakalandı. Yanında sevgilisi ve şöförü ile yakalanan Çakıcı Fransa'ya siyasi sığınma talebinde bulundu. Üzerinde diplomat pasaportu çıkan Çakıcı çok miktarda kaset ve döküman da yakalattı. Bu kasetler planın parçası gereği sırasıyla yakalanıyor. Birincisi Eyüp Aşık ile görüşmesi, ikincisi yakalandığı zaman hemen imdadına yetişen dünün fakiri!, bugünün sayılı zenginleri arasındaki Korkmaz Yiğit. Tabii bu kasetler sonucunda, daha öncesinde olduğu gibi bu defa da hiç bir şey olmayacak. Çünkü bunlar oyunun parçası. Hiç it iti ısırır mı? Bu olayları duyan devlet-i Ali'nin çanak yalayıcıları, sanki bunları ilk defa duyuyormuş gibiler! Aşık Efendi önce intihar etti, sonra sesi çıkmadı. Korkmaz Yiğit olayı için de, Mesut efendi önce "gerekenler yapılacak" dedi, sonra "biz bunları 4 ay önce biliyorduk" dedi. Çok önceden bildiklerini biz de biliyoruz. Ama onlar şunu bilsinler, Susurluk devletinin ömrü nesnel olarak kısalmaktadır.

Çakıcı, Mesut Yılmaz'la da görüşmüştür. Ama, neden Çakıcı'yı yakalattı sorusu ortalığa düşmüyor. Bu Susurluk devletinin adamları kendi çıkarları için birbirlerini çok kolay satarlar. Mesut da Alaattin'i böyle sattı. Çünkü Mesut Yılmaz, "mafyayı çöketmeye kararlı" imajının tutacağını zannediyor. Siyasi rakibi Tansu Çiller'i de ancak böyle yenebilirdi. Çünkü, Çakıcı, Çiller-Özer örgütünün adamıydı, dolayısıyla Çakıcı-Çiller ilişkisi kamu oyuna çıkacak ve böylece Tansu Çiller de köşeye sıkaşacaktı. Plan aslında tam da uygulanıyor denemez, ama daha günler bitmedi!

Kamuoyunda da olay zaten, burjuvazinin boyalı basını sayesinde yeterince çarpıtılıyor. Halkı kandırmanın verdiği zevkle, basının içindeki kimi sözcüler, Susurluk çetesi içindeki görevlerini başarıyla yerine getiriyorlar. Halkın ilgisini başka noktalara çekmeye çalışıyorlar. Örneğin pasaport olayında yalnızca pasaporta takılıp kaldılar. Neden bu pasaportla neler yapıldı, nerelere gidildi, neden verildi, bunlar araştırılmıyor?

Basın içindeki en azından tarafsızlığını korumaya çalışan unsurlar, bunlara dikkat etmeli, en azından doğru soruların yansıtılmasına yardımcı olmalıdırlar. Susurluk devletinin katliamlarına, baskılarına, yalanlarına ortak olmamalıdırlar.

Sistem artık tıkanmıştır. Türkiye'de siyasi kriz ve dünya ekonomisindeki krizin bir yansıması olarak derin ekonomik kriz ortadadır. Devlet, bu krizleri nasıl aşabileceğinin hesabını yapıyor. Bugünleri iyi-kötü kurtardığı söylenebilse bile, bir süre sonra bu kadar başarılı olabileceği kimse tarafından beklenilmemelidir.

MİT'in bugüne kadar mafya, faşist, uyuşturucu ve silah kaçakçısını kullandığı bilinen bir gerçektir. Bunları hala da kullanmaya devam edecektir. Çünkü onlar, MİT'in önemli parçalarıdır. Bazı ilişkiler ortalığa çıkmak zorunda kalırken, Susurluk devletinin yeni güçlerle restorasyonunu sürdürüyorlar. Ve bunu da yapmak zorundadırlar, çünkü Türkiye'de devlet demek, Susurluk demektir. Halka baskı kuramazsa, mafya ile işbirliği yapmazsa ayakta kalması imkansızdır.

Yapılan "ince" hesaplar Susurluk devletinin ömrünü uzatmak içindir. Erken seçim tantanalarının bir boyutu da budur. Oysa, yeni seçimlerle, yeni hükümetlerle bugünlerden daha iyi günlerin geleceği beklenmemelidir. "Yeni" hükümet, faşistlerin ve gericilerin atlarını daha da özgürce dolaştıracakları ortamların hükümeti olacaktır.

Bu ince hesapları komünistler, devrimciler bozmalıdır. Bir an önce halka öncülük yapacak ortak örgütlenmenin taşlarını yükseltmemiz lazım. Tarih her zaman komünistlere ve devrimcilere şanslar sunmaz. Bundan dolayı önümüzde duran süreci doğru anlamalı ve one göre hareket etmeliyiz. ●





YOLDAŞLIĞI SÖZDE DEĞİL, ÖZDE YAŞAYAN

NEJAT YOLDAŞ

Yaşamının büyük bölümünü işçi sınıfına adayan Nejat yoldaşımız, gönüllü, özverili emekleri ile Türkiye işçi sınıfının kalbindedir.

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Merkez Yürütme Bürosu üyesi Nejat Yazıcıoğlu (Kazım Kozanoğlu) yoldaşımızı 17 Kasım günü aramızdan bedenen kaybedişimizin 4. yılını dolduruyoruz.

Nejat Yoldaş, komünist mücadeleden ödün vermeyen, günün gereken görevlerini tüm gücüyle yapmaya çalışan, partisi TKP'ye iyi-kötü günlerinde, hastalık demeden sımsıkı bağlı duran, yoldaşlığı sözde değil, özde yaşayan bir komünistti.

Nejat yoldaş, "işçileşen aydınların" en güzel bir örneğini oluşturur. O, yaşamın anlamını dünya ve Türkiye işçi sınıfı hareketinin güzel, haklı günlere olan özlem ve mücadelesiyle bütünleştirmiş bir işçi aydınıydı.

O, işçi sağlığı çalışmaları ile, işçi sınıfı için yaşamsal önem taşıyan bu konuda burjuvaziye karşı savaşımda, işçi sınıfımıza çok önemli mevziler kazandırmıştır.

İşçi Sağlığı Derneği'nin kurulmasına ve genişlemesine büyük katkısı olan Nejat Yoldaş adına verilen onur plaketleri, onun işçi sınıfının kalbinde silinmez bir yer kazandığının başka bir göstergesidir.

İnsana büyük bir sevgiyle, neşeyle bağlı olan Nejat Yoldaş bütün özellikleriyle Türkiye işçi sınıfının silinmez bir neferidir.

Seninle gurur duyuyoruz, Nejat Yoldaş!

B. T.

TKP 6. PROGRAMI

◆ ÇAĞIMIZ DEVRİMLER ÇAĞIDIR-2

TKP 6. PROGRAMI'DA STRATEJİ, KAPİTALİZMİN GLOBALLEŞMESİ GERÇEĞİNE DAYANMAKTADIR

İşçi sınıfı da mücadelede dünya ölçeğinde bir stratejiye sahiptir

YILDIRIM GİRNELİ

TKP'nin 6.cı Programı'nın ana tezi 'dünya giderek ilerliyor, iyiye gidiyor, komünizme yaklaşıyor' düşüncesini yansıtmaktadır.

Bilimsel-teknolojik ilerlemelerin dünya çapında yayılıyor olmasının ve üretimin yaygın olarak en yeni teknolojilerle yapılıyor hale gelmesinin yol açacağı en belli başlı sonuç, sonul hedefi, komünizmi objektif olarak yakınlaştırdığıdır.

Altıncı program da bu bilimsel saptamayı dikkate alan bir strateji belirliyor. Bilimsel-teknolojik gelişmelere karşı durmayan bir savaş hattı. Bu savaş hattı üzerinden sosyalist devrime ulaştıracak bir strateji. Yeni programın özü budur.

Kapitalizmin globalleşmesi, işçi sınıfının da mücadelede dünya ölçeğinde geçerli bir stratejiye sahip olması zorunluluğunu her geçen gün daha fazla gün ışığına çıkarıyor.

Bu yazımızda, bu konuyu ele alacağız.

İşçi Sınıfının Dünya Stratejisi

Bugün işçi sınıfının dünya ölçeğindeki genel stratejisi, bilimsel-teknolojik devrim üzerine kurulu bir mücadele stratejisi olmalıdır. Altıncı Program bunu, "bilimsel teknolojik devrimin yayılmasını sağlayacak, kapitalist sistemin açmazlarını savaşla çözmesine karşı duracak ve halkları bilimsel teknolojik devrimden sosyalist devrime ulaştıracak bir strateji" diye belirliyor.

Burada anlatılmaya çalışılan iki ana nokta vardır. Sınıfın stratejisi öyle yaklaşımlar taşımalıdır ki:

A. Teknolojinin önüne bir engel olarak çıkmayacak, tam tersine yayılmasına yardım edecektir.

B. Kapitalist sistemin açmazlarını savaşla çözmesine karşı duracak, bu nedenle de hiçbir şekilde savaş çığırtkanlığı, milliyetçilik yapmayacaktır.

İşte bu iki çizgiyi mücadelesinin ekseni yapacak, bu çizgilerle çelişen yönelimleri ortadan kaldıracak ve bilimsel-teknolojik devrim üzerinden sosyalist devrime ulaşacak bir strateji.

Bu kısaca özetlediğimiz iki ana noktaya şu doğrulardan varıyoruz:

Üretim ilişkileri, üretken güçleri kalıcı olarak durduramaz. Yani her zaman belirleyici olan üretken güçlerdir.

Üretim ilişkilerinin üretken güçleri kalıcı olarak durdurduğu noktaya gelindiğinde, o sistem gelişmesinin tüm olanaklarını tüketmiş demektir ve o noktada sistem olarak çöker.

Günümüzde kapitalizmin bir sistem olarak gelişmesinin son noktasına ulaştığını herhalde hiç kimse savunamaz. Savunmayı bırakalım, ciddi olarak iddia bile edemez. Yani kapitalizm gelişmesinin hâlâ sonuna varmamıştır. Neden? Çünkü kapitalizm, hâlâ üretken güçleri devrimcileştirme yeteneğini sürdürmektedir. Kapitalizm bu devrimcileştirme yeteneğini sürdürdüğü sürede, kapitalist sistemi hemen başaşağı etme beklentileri de geçerli beklentiler değildir.

Bu söylenenden önemli bir sonuç daha çıkar: Dünya devrimindeki "*gecikme*" öznel değil, nesnel nedenlerden dolayıdır. Yukarıda belirtilen "yetenek"ten dolayıdır.

Unutmayalım ki, kapitalizmin gelişmesinin (hem de her günkü evrimci türden gelişmesi değil, zıplamalı, sıçramalı, 'devrimci' türden gelişmesinin) en önemli yolu, aynı zamanda her gelişinde sistemi baştan aşağıya tehdit eden *ekonomik krizlerdir.*

Kapitalizmin kaçınılmaz olarak dönem dönem girdiği bu krizlerden devrimci yönde yararlanılamazsa, sistemden parçalar koparılamazsa, sistem bu krizi kendini ilerletecek yönde çözer. Ve tüm gelişme olanakları tükenene kadar da bu böyle sürer.

O zaman da kapitalizmin yapacağı, dünya pazarını alabildiğine derinleştirmektir.

Dünya pazarının alabildiğine derinleşmesi demek, ülkeler arasındaki farklılıkların da azalması ve giderek ortadan kalkması demektir. Bu da, tek dünya pazarını daha da derinleştirmek, küreselleşmeyi yeni boyutlara yükseltmek anlamına gelir. Ters de gözükse, kapitalizm, bu her yeni adımıyla da kömünizmi yakınlaştırmaktadır. İşte komünistlerin görevi de bu karmaşık ve ağır gidişi bilinçli bir gidişe yöneltmektir.

Unutmayalım, burada işçi sınıfının dünyadaki stratejisinden söz ediyoruz. Bu konuda ancak genelleme olarak konuşabiliriz. Bu genellemelerin içini doldurmak, her ülkenin somutunda farklı biçimler alacaktır. Fakat ne yaparsan yap, teknolojik gelişmeye karşı durmayacak bir strateji olmalıdır.

Konuya bir örnekle devam edelim. İngiltere'de 1980'li yıllarda, Thatcher döneminin ilk yıllarında ülkede çeşitli işkollarında üretime sokulan yeni teknolojilere sendikalar karşı çıkıyordu. Karşı çıkma gerekçeleri işçilerin işlerini kaybedecekleri korkusuydu.

Bu nedenle işçi sınıfı büyük mücadelelere girdi, kahramanca mücadele etti ama kaybetti. Ne büyük özveriler içerirse içersin, bu mücadele, gelişmenin önünü tıkayan, ilerlemeye engel olan bir mücadele idi. Kazansaydı, toplumu geriye götürecekti. Kaybetmesi toplumsal gelişmenin yararına oldu.

Tarihin görüp göreceği tek gerçek devrimci sınıf olan işçi sınıfını böyle bir konuma düşürmek, ilerlemenin önüne çıkartmak ve yenik düşürtmek kimin haddidir?

Yapılması gereken teknolojiye karşı çıkmak değil, iş kaybedenlere yeni iş olanağı sağlama, yeni meslekler öğretme mücadelesi yürütmekti.

Sendikaların teknolojiye karşı bu şanssız tepkisi ile, kapitalizmin ilk dönemlerinde makinalara karşı çıkıp, Bolton'da, Manchester'da makinaları kıran emekçilerin tepkisi, zaman farkıyla, ayni şeydir. O dönemde emekçilerin makinalara karşı tepkisi nasıl tarihe karşı bir savaş idiyse, sendikaların bu tepkisi de öyledir.

İşçi sınıfı bu yanlış strateji ile, ücretler dahil olmak üzere, kaybetmemesi gereken pek çok kazanılmış hakkını kaybetti ve güçten düştü. Sınıfın kayıpları hâlâ günümüze yansıyor.

Uluslararı İşçi ve Komünist Hareketi

Dünya Komünist Hareketi Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte çöktü. Ama ne yazık ki, daha hala 70 yıllık "sosyalizmin" neden çöktüğünü anlayabilmiş değiller. Sovyet deneyimi az gelişmiş bir ülkede yapılan bir devrim ve bütün "iyi" niyetlere karşın bir çöküşle sonuçlanan sosyalizm *amaçlı* bir devrim olarak ele alınmıyor. Sosyalizm niye çöktüyü anlamaya çalışıyorlar.

Sovyetler az gelişmiş bir ülke idi. Tarih işçi sınıfına iktidarı ele geçirme şansı vermişti, iktidarı almayacak mıydı? Elbette alacaktı. Ancak Sovyetlerde olan devrim toplumsal anlamda bir *demokratik devrimdi*. Sovyetler endüstrileşme devrimi yapmıştır. Bir diğer deyimle "el emeğinden mekanik emeğe" geçmiştir. Neticede olan, proletarya diktatörlüğü altında burjuva demokratik devrimdir. Sosyalizm kurulmamıştır. Neticede bir çeşit devlet kapitalizmi ortaya çıktı. Fabrikalar devletindi ama devlet işçilerin elinde değildi. Devlet işçilerin elinde olsaydı - ki Sovyetler tek ülke de sayılmaz, nerede ise bir kıta- o zaman sosyalizme ilerleyen diye konuşulabilirdi. Sovyet devrimi bir endüstrileşme devrimiydi. Olan oydu.

Dünya komünist hareketi çöktü. Çöküşle birlikte yeni bir dönem başlamıştır. Yıkıntıdan yeni bir komünist hareket yaratma görevi var. Dolayısıyla bu çöküş, oportünizme karşı mücadelenin önemini azaltmadı. Tam tersine, oportünizme karşı mücadelenin önemi bugün kat kat artmıştır.

Marks, *Alman İdeolojisi*'nde üretken güçlerin kapitalizm altında mümkün olabilecek en yüksek düzeyi, komünist toplumun ilk aşamasına sıçramanın zorunlu koşuludur der. Sovyetlerdeki durumla Marks'ın bu değerlendirmesi arasında uçurum vardır.

Bugünkü anlayışımız çerçevesinde (**tek ülkede sosyalizm olmaz diyoruz**), bugün proleter devrimleriyle **kapitalizmden komünizme geçiş çağının eşiğindeyiz** diyoruz. Bugünkü endüstrileşmenin, globalleşmenin ışığında bunu söylüyoruz. Tesadüfi olarak bir ülkede proleter devrimi olursa çağ açıldı, açılacak demiyoruz. Çünkü yeni anlayışımıza göre sistemin çöküşü ya toplu geçiş yada toplu geçişe yol açabilecek önemde bir devrimle (yani yine topluca) olacaktır.

Uluslararası işçi ve komünist hareket bugün darmadağınıktır. İdeolojik birlik yoktur. Tutum farkları büyüktür. Ezici çoğunluk, kapitalizmin globalleşmesine karşı *ulusallığı* savunuyor. Hele gelişmiş ülke partileri uluslarüstü sermayeye karşı kendi emperyalist devletlerinin yanında yer alıyorlar. Globalleşmeye karşı ulusal devletleri savunmak gerekir diyorlar.

Burjuvazinin globalliğine enternasyonal karşı çıkmak gerekiyor. Mevcut partiler ulusallıkla karşı çıkıyor.

Bugün yeni bir kriz var. Asya krizi ile Rusya krizi birleşerek dünya krizine doğru ilerliyor. Kriz pek çok ülkeyi de içine çekiyor. Krizin büyüyen bir dünya krizine doğru ilerlemesi yeni olanaklar doğuracaktır. Burada fırsatlardan yararlanmaktan konuşuyoruz.

Dünya komünist hareketi çöktü. Çöküşle birlikte yeni bir dönem başlamıştır. Yıkıntıdan yeni bir komünist hareket yaratma görevi var. Dolayısıyle bu çöküş, çöktüğü için oportünizme karşı mücadeleyi azaltmadı, tam tersine oportünizme karşı mücadeleyi arttırmıştır. ●

Türkiye Komünist Partisi'nin 6. Program Taslağı 1998



DUYURU

Parti üyelerine ve sempatizanlara

1998 yılında toplanan 10. Kongre, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından, değişimin bilimsel çözümlemesinin yapılabilmesi için yeterli zaman geçtiğini ve partinin bilimsel çalışmalarının da bu alanda istenen olgunluğa ulaştığını göz önüne alarak, yeni bir parti programı hazırlanması ve en kısa sürede 10. Kongreye sunulması kararını aldı. (10. Kongre, program hazırlanana dek oturumlarına ara verdi.)

TKP'nin altıncı programı taslağı , dünyadaki köklü değişimlerin teorik anlayışının getirdiği yenilikleri ve bunlara ve teorik çalışmaların derinleşmesine bağlı olarak değişen sosyalizm anlayışımızı içermektedir. Bunların yanı sıra, toplumumuzun değişen koşulları doğrultusunda, " İleri demokratik istemler - devrimci dönüşümler" bölümü de yenilenmiştir.

Bu arada, devrimci hareket içinden -örgütlü ya da örgütsüz- TKP 6.Program Taslağı'na ilişkin olarak gelecek her çeşit düşünce, öneri ve eleştiriyi teşekkürle karşılayacağımızı ve üzerinde dikkatle duracağımızı belirtmek isteriz.

Yer sorunu nedeniyle, hepsi bu sayımızda yayınlanmayan TKP 6. Program taslağının 5.bölüme kadarı 466. ve 467.sayılarımızda yayınlandı.

İÇİNDEKİLER

5. SOSYALİZM ve KOMÜNİZM

Üretken güçler her zaman en önemli dinamiktir. Üretim ilişkileri ancak, onların maddi temeli olan üretken güçlerle birlikte bir anlam taşırlar. Böyle olduğu için de, üretken güçler özünde üretim ilişkisi demektir.

Komünist sosyo-ekonomik formasyon, sosyalizm ve komünizm olarak alt ve üst aşamalara ayrılır. Komünizmin alt ve üst aşamalarını belirleyen temel farklılık, üretken güçlerdeki farklılıktır. Komünist üretim biçiminde neden sosyalizm diye bir alt aşamaya gerek olduğu sorusunun yanıtı da burada yatar.

5.1. Komünizmin Alt Aşaması: Sosyalizm

Komünizmin iki aşaması, üretken güçlerin çok yüksek bir gelişmesi temelinde, asıl olarak, toplumdaki üretken güçlerin ve dolayısıyla üretim örgütlenmesinin karakteriyle, üreticilerin gelişme düzeyiyle ve bunların sonucu olarak, bireysel tüketim araçlarının dağıtım biçimiyle birbirinden ayrılır.

Kapitalizmin varabileceği en yüksek aşamada da komünizmin üst aşamasını sağlayacak üretim güçlerine dünya çapında varılamaz. (Çünkü insan emeğini tümüyle dışlayan bir üretimde sömürü ortadan kalkar.) Bunu yaratacak bir ara dönüşüm aşaması, sosyalizm aşaması gerekir.

Sosyalizm özünde, "kendi temelleri üzerinde değil, kapitalizmden çıktığı biçimiyle," kapitalizmden devraldığı üretken güçler temelinde işleyen komünizmdir. Bu durum sosyalizme, kapitalizmden ekonomik, moral ve entellektüel bir dizi kalıntı ve zaaf taşır.

Sosyalizm Sınıfsız Toplumdur

Komünist toplumun alt aşaması olan sosyalist toplum da sınıfsız bir toplumdur.

Sınıflar, sömürü ilişkisi içinde vardır. Sömürünün olmadığı yerde sınıflar da olmaz. Sosyalizmde sömürü yoktur, sınıflar da yoktur. Sömürünün ve onu yaratan özel mülkiyetin ortadan kalkışı, üretken güçlerde bunu yaratabilecek bir gelişmeyle, o büyük toplumsal ilerleyişle bağlanmadan ele alınırsa, bir kararla özel mülkiyet ve sömürü "kaldırılabilir." Ancak, zamanı gelmediği için kalkmazlar, yeni biçimler ve görüntüler altında varlıklarını sürdürürler.

Kapitalizmin temel üretim ili°kisi, ücretli emek üstüne kurulu sömürü ilişkisidir. Kapitalizm, emekçinin üretim araçlarından ayrılmasıyla karakterize olur. Kapitalizm, üretim araçlarının sahipliğinin hukuksal biçimleri açısından, teknolojik devrimlere bağlı olarak bir dizi dönüşümler geçirebilir, emek sürecinin örgütlenmesinde devrimler görebilir. Bunların sonucunda tüm meslek ve dolayısıyla eğitim sistemi ve emekçilerin emek pazarıyla ilişkileri değişebilir. Tüm bu değişimler, temel üretim ilişkisinin, yani kapitalist ücret işçiliğinin, tarih içindeki gelişmesinden başka birşey değildir.

Sosyalizm ise, "üretim araçlarının ortak kullanımına" dayalı bir toplumdur. Komünizmle arasındaki temel fark, üretken güçlerin henüz kapitalizmden devralınanlar olmasıdır. Dolayısıyla, üretim, "herkese

gereksinimi kadar" ilkesini yaşama geçirebilecek düzeyde değildir ve bu nedenle "hak" kavramı, "verdiğin kadarını alma" ilkesi geçerlidir. Herkesin ancak topluma verdiği kadar almaya hakkı vardır. Ve ancak o kadarına (daha fazlasına değil) hakkı olacağı için de, bu kısıtlayıcı bir haktır. Hak, katkıya bağlanmıştır. Bu kısıtlamanın aşılması emek üretkenliğinin yükselmesine, dolayısıyla üretimin daha az zamanda daha iyi ve daha çok yapılmasına bağlıdır. Dolayısıyla, hak ve hukuk sosyalizmde de işçinin üretim araçlarıyla ve emeğinin sonuçlarıyla ilişkisini düzenlemektedir. Ancak o da sınıfsız bir toplumdur.

Sosyalizmde **para da yoktur**, kişinin harcadığı emeği gösteren bir sertifika vardır. Bu sertifika para değildir çünkü dolaşıma girmez, alınıp satılmaz.

Sınıflar sosyalizm aşamasında kalkar ve olgun sosyalizm sınıfsız bir toplumdur ama bu bir anlamda *nominal* bir sınıfsızlıktır. Sınıfların yalnızca üretim araçları karşısında eşitlenmesidir. Ancak bu eşitlenme henüz büyük ölçüde kapitalizmden devralınan üretken güçler temelindedir. (Unutmayalım ki, insan en önemli üretken güçtür.) Dolayısıyla, *işbölümü*, emeğin içeriğindeki farklılıklar, kafa/kol emeği çelişkisi ve nitelik farkları ve çeşitli toplumsal katmanlar (örneğin bürokrasi ve aydınlar) hala sürmektedir. Tüm bu eşitsizliklerin yok olması anlamında, türdeş topluma ancak komünizm aşamasında varılacaktır.

Sosyalist toplum sınıfsız toplumdur ama henüz **türdeş olmayan,** eşitsizliğin tümüyle ortadan kalktığı bir toplum değildir. Sosyalizm, maddi temelleri ortadan kalktığı ölçüde, her türlü eşitsizliğin yok olma sürecinde olduğu bir toplumdur.

Tarihsel olarak işbölümünün, artık-ürünün ve üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin belirmesiyle ortaya çıkan sınıfların tanımında mülkiyet çok önemli bir yer tutar. Ama kendi başına bir ölçüt değil, bir türevdir. Tek başına ele alındığında mülkiyet hukuksal bir sorundur ve bir yasa ile kaldırılabilir ya da kurulabilir. Öyleyse, üretim aracı sahipliğini toplumsal işbölümünden kopararak sınıfı anlayamayız. Tarihsel olarak ve her yaşanan an sınıfı durmaksızın üreten toplumsal işbölümüdür.

İşbölümü yok olmadan kır ve kent arasındaki çelişki, en önemlisi kafa ve kol emeği arasındaki çelişki yok olmaz, devlet ve bürokrasisi ortadan kalkmaz, türdeş topluma varılamaz.

Sosyalizm meta üretimi olmayan toplumdur

En ileri kapitalist ülkede bile sosyalizme geçiş, belli bir dönüşüm gerektirir. Bu dönüşüm dönemini bir yana bırakacak olursak, sosyalizmde meta üretimi yoktur. Bu sosyalist aşamada emekçi, emeği karşılığında para şeklinde bir ücret değil, şu kadar iş yaptığını gösteren bir kupon alacak ve bu kuponla stoklardan çalışmasına eşit miktarda tüketim maddeleri çekecektir. Dolayısıyla, sosyalist toplumda meta, değer, para ve fiyat ve ücret olmayacaktır. Çünkü, "üretim araçlarının toplum-sal mülkiyet altına alınması ile meta üretimi son bulur."

Meta, herşeyden önce, toplumsal işbölümünün varlığını ve bunun sonucu olarak da ekonomik süreçlerin bilinçli bir düzenleyicisinin yokluğunu varsayar. Bir maddenin meta olabilmesi için, süregen toplumsal ilişkiler ortamı zorunlu değildir ama geçici durumların hiç birinde de meta evrensel bir biçim durumunu alamaz. Meta ancak rastlantısal değil sürekli bir toplumsal bağlantı koşullarında evrensel bir kategori olabilir.

Değer, düzenli meta üretimi koşullarında, değişim aracılığıyla sürekli bir anarşik bağlantı koşullarında ortaya çıkar. Değer yasası, anarşik meta üretimi sistemi içindeki denge yasasından başka bir şey değildir.

İşgücünün serbestçe alınıp satılması üzerine kurulu bir sistemin parçası olan meta, sosyalizmde var olamaz.

Ücretler içi boş, hayali bir nicelik haline gelir. Toplumsallaşmış üretimde ücretli emek yoktur. Ücretli emek olmadığı için de kapitaliste satılan iş gücünün fiyatı olarak ücretler de yok olur. Sosyalizmde "işçi," ücret değil, toplumsal pay alır.

Aynı şekilde **kâr** ve **artık değer** kategorileri de yok olur.

Marks'ın ekonomik teorisinin komünist topluma ilişkin sonuçları arasında en önemlisi ama en az bilincine varılanı, meta üretiminin, ürünün meta biçiminin, **komünist toplumun her iki aşamasında da** yokluğudur.

Devrimin daha başından para önemini yitirmeye başlar. Tüm devletleştirilmiş işletmeler, aynen bir büyük işletmenin alt bölümlerinde olduğu gibi, ortak bir sayım merkezine sahip olacak ve karşılıklı alış ve satışlarda paraya ihtiyaç duymayacaktır. Derece derece parasız bir muhasebe sistemi oturacaktır.

Paralı sisteme en büyük darbe iş-defterlerinin kullanıma girmesi ve işçilerin ayni ödenmeye başlamaları ile vurulacaktır. İş-defterinde sahibinin ne kadar iş yaptığı kaydedilecek ve bu devletin ona ne kadar borçlu olduğunu gösterecektir. Defterdeki girişlere göre işçi ambardan mal alacaktır. Bu yönteme geçilebilmesi için, devletin, sosyalist toplumun tüm çalışan üyelerinin ihtiyacını karşılayacak düzeyde tüketim maddeleri üretebilmesi gerekir.

Sosyalizmin Başlangıç Döneminde Meta İlişkileri:

Meta-para ilişkilerine sosyalizmin ilk dönemlerindeki nesnel gereksinim, sosyalizmin kapitalizmden devraldığı temel üzerinde geliştiği gerçeğinden kaynaklanır.

Sosyalizm altında da, harcanan emeği ve tüketimi denetleme gereksinimi vardır ve tüm özel mülkiyet kalıntıları tamamen yok edilene dek, maddesel ve ruhsal zenginliklerde bolluk düzeyine erişilene dek, bu denetimin ve emekçiye sağlanan maddi özendiricilerin geliştirilmesi önemli görevler olarak sürecektir. Söz konusu noktaya gelene dek, kendiliğinden işleyen süreçler, özellikle emeğin dağılımı ve harcanan emek miktarı üzerindeki denetimin zayıflığında kendilerini belli ederler. Bu da emeğin toplumsal olarak zorunlu ortalama emek zamanı ile ölçülmesini son derece zorlaştırır.

Ekonomide kendiliğinden ilişkilerin son derece karmaşık ve çok aşamalı olması, belli bir maddenin üretimi için çok sayıda üreticinin, farklı işletmelerde ve çoğunlukla farklı ve hatta ilgisiz alanlarında çalışıyor olması ve canlı ve ölü emeğin sürekli olarak farklı oranlarda birleştirilmesi ve yeniden birleştirilmesi, harcanan emek miktarının dolaysız olarak emek zamanı ile ölçülmesini aşırı düzeyde zorlaştırır. Elektronik bilgisayar tekniğindeki yeni gelişmeler, harcanan emek mik-tarını doğrudan emek zamanı ile ölçme olasılığını vermektedir. Ancak, harcanan emek miktarını doğrudan emek zamanıyla ölçmeye geçiş yalnızca teknik olanaklarla değil, asıl olarak bütünsel ekonomik gelişmeyle belirlenir. Bilgisayar teknikleri ancak ekonomik yaşamın tümü rasyonel hale geldiği zaman bu amaç için kullanılabilir.

Meta-para ilişkileri sosyalizmle uzlaşmaz, bu nedenle işleme alanı kısa sürede daraltılmak durumundadır. Bunu yapabilmek ise, ülkenin gelişme düzeyine bağlıdır.

Sosyalizmde başlangıçta meta üretimi sürer. Eşyalar, merkezi plana göre meta olarak üretilir ve para karşılığı değişim yoluyla tüketime girer. Ekonomik özendiriciler, ekonomik muhasebe, para, kredi, ticaret gibi unsurlar meta üretiminin unsurlarıdır.

Sosyalizmin başlangıç döneminde, daha doğrusu henüz sosyalizm olmayan dönemde meta üretiminin varlık nedenleri nelerdir?

Örneğin, Sovyetler Birliği'nde olduğu gibi, iki sosyalist mülki-yetin biçiminin (devlet-kooperatif) varlığı önemli bir nedendir. İki değişik mülkiyet biçimi var oldukça, bunlar arasındaki ekonomik bağlantının doğal yolu meta ilişkisidir. Ama neden yalnızca bu değildir. Üretken güçleri hızla geliştirme ve sistemi kendine uygun temeller üzerinde üretme görevi, meta ilişkilerinden devlet sektörü içinde de yararlanmayı zorunlu kılar. Devlet işletmelerinin kâr-zarar ilkesine göre çalışması bunu anlatır.

Sosyalist toplumda başlangıçta değer yasası işler. Üretken güçlerin göreli az gelişmişliği ve ekonominin henüz yetersiz içiçe geçmişliği nedeniyle, çalışma ancak değer yasası yoluyla ölçülebilir. Değer yasası olmazsa, bu ilk aşamada mallar arasındaki değişim oranı bulunamaz. Dolayısıyla, devrimin ilk yıllarında meta üretimi ve değer yasası, endüstriyi küçük burjuva ekonomiye bağlamada yararlı bir rol oynar.

Başlangıç döneminde meta üretiminin zorunluluğu, paranın zorunluluğu da belirler.

Değer yasası, tüm öğeleriyle birlikte, toplumsal emek doğrudan harcanan emek zamanı ile ölçüldüğü zaman ortadan kalkar. Sosyalizmin kendini kendi temelleri üzerinde üretmeye başlamasıyla, yani üretken güçler ve üretim ilişkileriyle birlikte sosyalizme tam uygun aşamaya gelmesiyle, meta-para ilişkileri ortadan kalkar. Üretilen şeyler meta özelliğini yitirir. O zaman, üretim yalnızca toplumsal tüketim için üretilen bir emek ürünü olur, alınıp satılan mal olmaktan çıkar. Ayrıca, sosyalizmin ilk yıllarındaki meta ilişkileri bile toplumsal mülkiyete dayalı özel bir durum gösterir, planlı ekonomi içinde işler.

Sosyalizmde, kafa emeğiyle kol emeği arasındaki çelişkilerde kendisini dışa vuran işbölümünün sürmesi, toplumda çeşitli çıkar farklarının varlığı anlamına gelir. Çıkar farkları, çelişki demektir. Ancak sosyalizmde bu çelişkiler uzlaşmaz (antagonist) çelişkiler değildir, çünkü sınıflar ortadan kalkmıştır. Sosyalizmde sınıflar yok olmuştur ama farklı çıkarlar temelinde aydınlar, bürokrasi ve işçi sınıfı içindeki katmanlar arasında çelişkiler vardır. Sosyalist sistem bu çelişkilerin gelişmeyi hızlandıracak biçimde çözümlenebilmesinin nesnel temelini de yaratır. Ne var ki, bu nesnel temel kendiliğinden işlemez. Zaman zaman öne çıkacak çelişkilerin zamanında görülüp doğru bir siyasetle çözülmesi gerekir.

Sosyalizm komünizme dönüşüm toplumudur

Sosyalizm, kapitalizmden komü-nizme geçiş aşamasıdır. "Sos-yalizm" diye, tarihte kendine özgü bağımsız yer tutan bir toplumsal-ekonomik yapı, bir üretim biçimi yoktur. Dolayısıyla sosyalizm ancak bir dönüşüm süreci olarak, komünizme referans verilerek tanımlanabilir.

Sosyalizm, her çeşit özel-liğiyle yaşanacak, "bitirilecek" ve bir sonrakine geçilecek bir "aşama" değildir. Sosyalizmden komünizme geçiş, sürekli iler-leyen ve genişleyen bir dönüşümdür.

Sosyalizm, içinde kapitalist toplumun kalıntılarını taşıyan komünizmdir. Komünizmin ilk aşamasının, *devletin varlığında* temsil olan kapitalist toplumdan devraldığı kalıntılar üç yönde ele alınabilir.

Birincisi, her zaman bir baskı aracı olan devletin varlığının kendisi kapitalist toplumdan bir kalıntıdır.

İkincisi, kapitalist toplumun kalıntıları bir de, devletin temsil ettiği kafa/kol emeği ayrımıyla belirlenir. Aydınlar, siyasal kadrolar, yöneticiler vb. Bu kesimler komünizme dek kalk-mayacaktır.

Üçüncüsü, üretim araçları üzerindeki devlet mülkiyeti bile sosyalizmde kapitalizmle komü-nizmin öğelerinin birlikte var olduğunu anlatır. Devlet mülkiyeti, "proletarya devleti" aşamasının belirleyici, en tutarlı, komünizme en hızlı dönüşümü sağlayan mülkiyet biçimidir. Ancak kendisi komünizmin değil, kapitalizmin bir öğesidir. Komünizmde "mülkiyet" biçimi, devlet mülkiyeti değil, tüm bireylerinin üretken emek içine girdiği, toplu üreticilerin ortak mülkiyetidir.

Mülkiyetin kapitalist karakterini tamamıyla yitirmesi, ya da daha doğru bir deyişle mülkiyetin yok olması, ancak işbölümünün ortadan kalkması, yani tüm insanların üretken emek içine girmesi ile, devletin ortadan kalkmasıyla tamamlanacaktır.

Devlet mülkiyeti, tüm halkın ortak mülkiyetine, komünizme geçişte proletaryanın kapitalizmden alarak kullandığı mülki-yet biçimidir. Tam da bu nedenle, gerileyen kapitalizmle ilerleyen komünizmin kavgasını temsil eder.

Bu kavganın uçları nelerdir? Devlet mülkiyeti sosyalizmde tüm halkın mülkiyetini temsil eder. Ama temsil eder, kendisi değildir. Bu nedenle, işgücü ile üretim araçları arasındaki ayrılığı tam anlamıyla ortadan kaldırmamıştır. İşçi, üretim araçlarının mülkiyetini, kendi adına kullanması için devletine vermiştir.

Zaten toplumun üzerinde bir kurum olan devlet bürokratikleşirse, işçi sınıfından uzaklaşırsa, o ölçüde işgücü ile üretim araçlarının bütünleşmesi nominalleşir, kağıt üzerinde kalır. Bu, kavganın eskiye dönük ucudur. Önlemi, rıza demokrasisi değil, yığınların aktif demokrasisi yoluyla, işçi sınıfıyla devletinin bütünleşmesini giderek derin-leştirmektir.

Sosyalizmde bu bütünleşmenin nesnel temeli vardır. Üretim araçlarının proletarya diktatörlüğünün mülkiyetine girmesi tarihte ilk kez yığınlarla devlet arasındaki uçurumu kapatma olanağı sağlamıştır. Emek alanıyla siyaset alanını birbirine bağlamıştır. Daha da öte, devletin yok olup gitmesi siyasal sorunuyla, işbölümünün kaldırılması ekonomik sorununu birbirine bağlamıştır. Bu da kavganın ileriye, komünizme dönük ucudur.

Bu söylenenlerden temel bir sonuç çıkar: Toplumsal yaşamın demokratikleşmesi, halkın demokratik pratiğinin genişlemesi, sosyalizmin, yani proletarya devletinin komünizme, yani devletsiz topluma geçebilmesinin en önemli koşullarından biridir.

Tek Ülkede Sosyalizm Olmaz

Sosyalizmin kapitalizmin yerini bir **dünya devrimiyle** alacağı, tek bir ülkenin sınırları içinde komünizmin de, sosyalizmin de kurulamayacağı düşüncesi, Marksizmin temel hükmüdür.

Sosyalist devrim ulusal bir devrim olmayacaktır. Çünkü kapitalizm, proletaryayı, görevi *insanlığı* özgürleştirmek olan *uluslararası* bir sınıf yapmıştır. Sosyalizm mücadelesinin uluslararası karakteri, kapitalizmin doğasından kaynaklanır. Sosyalist devrim, ancak bir dünya devrimi olarak gerçekleşebilir. Sosyalizm ancak kapitalist ülkelerin tümünde ya da çoğunluğunda aşağı yukarı eş zamanlı bir devrimle zafere ulaşabilir.

Bunun *iki önemli nedeni* vardır. Birincisi, yalnızca ileri kapitalist ülkeler sosyalizm için maddi koşulların belirli düzeyde olgunlaştığı ülkelerdir. Bu ülkelerin ekonomileri büyük ölçüde iç içe geçmiş, birbirine bağlanmış, birbirine bağım-lılaşmıştır. Bu nedenle, bu ülkelerin birisinde ortaya çıkacak devrimci bir gelişme, tüm öteki ülkeleri derinden etkileyecek, o ekonomileri de içinden çıkılmaz bir krize sürükleyecektir. İkincisi, burjuvazinin uluslararası karakteri düşünüldüğünde, devrim eğer yalnızca bir ülkede iktidarı ele geçirirse, yeni devrimlerle beslenmeden uzun süre yaşayamayacağı kesindir. Tek ülkede komünizm değil, sosyalizm de olanaklı değildir.

Kapitalist ve sosyalist ekonomilerin hangi yönünü alırsanız alın, bu Marksçı saptamanın doğruluğuna çıkar. Bir ülkede ya da dünya ölçeğinde sosyalizmin kurulabilmesi için, ileri kapitalist ülkelerden sistemi değiştirmeye yetecek sayıda ülkenin birlikte sosyalizme geçmesi zorunludur.

Bu demek değildir ki, tek tek ülkelerde devrim olmaz ve bayrağına sosyalizmi yazmaz, prole-tarya diktatörlüğünü kurmaz ve sosyalizme doğru adımlar atmaz. Bunların hepsi olur, oldu, olacaktır. Ama bu tekil devrimlere, o yeterlilik noktası gelene dek yeni devrimlerin eklenmesi zorunludur. Hem de, kapitalizmin gelişmiş olduğu ülkelerde. Marks, "toplu devrim"

derken, bilimsel, ekonomik bir gerçekten yola çıkmıştır. Paranın, meta üre-timinin olmadığı bir toplum kurmaya çalışacaksın, yanı ba-şında da para olacak, meta üretimi olacak ve giderek artan yoğunlukta ticaret ilişkisi olacak. Bu birbirini dışlayan olgular ancak kapitalizmin bir sistem olarak üstünlüğünü yeni düzene kaptırdığı zaman bir araya gelebilir.

Eğer zaman zaman çıkan fırsatlar değerlendirilip tek tek ülkelerde işçi devletleri kurulamazsa (kurulduktan sonra da yaşatılamazsa), sosyalizme dünya çapında topluca geçilecektir. Para tek ülkede kaldırılamaz. Piyasa kategorileri, meta üretimi ve değişimi tek ülkede kaldırılamaz. *Tek ülkede sosyalizme yürüyüş olur, sosyalizm olmaz, komünizm hiç olamaz.* Neden?

Birincisi, Marks ve Engels, yalnızca komünizmi değil, sosyalizmi de, paranın kalkacağı, meta üretiminin ve değişiminin yok olacağı bir toplum olarak değerlendirdiler. Öte yanda, dünyada hiçbir ülke dış ticaret yapmadan, ekonomik yaşantısını sürdüremez. Kapitalizmin egemen olduğu bir dünyada, ülke içinde sosyalizm, dışarıyla dış ticaret! Ülke içinde meta üretimi ve değişimi yok, para kullanımdan kalkmış ama dışarıdan mal alıyor, dışarıya mal satıyor! Dışarıyla her ilişki, ülke içindeki düzeni dinamitler. Demek ki, tek ülkede sosyalizm olamaz. Sosyalizme doğru yürünebilir, bazı alanlarda sosyalist dönüşümler gerçek-leştirilebilir ama gerçek anlamda sosyalizm kurulamaz.

Üretken güçlerin yüksek düzeyde gelişmesi, dünya çapında insanlar arasındaki evrensel ilişkiler için koşuldur. "Yerel bireylerin yerine, dünya-tarihsel, ampirik olarak evrensel bireylerin" geçmesi için koşuldur. "Bu olmadan komünizm ancak yerel bir olgu olarak yaşayabilir" ama, "ilişkinin her genişlemesi, yerel komünizmi ortadan kaldırır".

"Karşılıklı ilişkideki her genişleme, yerel komünizmi ortadan kaldırır" ne demektir? Kapitalizmle ne ilişkisidir bu? Meta ilişkisi. Sosyalizmin başka bir sistemle meta ilişkisi, sosyalizmi eritir. Dolayısıyla, **komü-nizmin ilk aşaması olan sosyalizm de dünya-tarihseldir.** Başka bir deyişle, **tek ülkede sosyalizm olamaz.**

Sosyalist devlet proletarya diktatörlüğüdür

Sosyalizmin (komünizmin alt aşamasının), içinde kapitalist toplumun kalıntılarını taşıyan komünizm oluşunun başta gelen göstergesi, bu dönemde devletin varlığıdır.

Proletarya diktatörlüğü (sosyalist devlet) iktidarı ele alışın belirli bir yolunun dayattığı sorun değil, devlet olmaktan gelen gerçekliktir.

Devletin baskı rolü, kapitalist sınıfın ya da sınıfların varlığıyla değil, işbölümünün varlığıyla bağlıdır. Sosyalizm proletarya diktatörlüğüdür.

Bireyler arası ilişkilerin toplumsal işbölümü yoluyla maddeleşmiş ilişkiler durumunu alması ve bunların düzen-lenlenme, baskı gerektirmesi ancak birey-lerin yeniden maddesel güçleri ve ilişkileri kendi egemenlikleri altına almaları ve işbölümünü ortadan kaldırmalarıyla ortadan kalkacaktır.

Toplumsal işbölümü sürdükçe, çalışma yaşamın başta gelen zevki durumuna gelmedikçe, devlete (baskı rolüne) gereksinme vardır. Hukuk, iş yasaları, mahke-meler, çalışma disiplini, çalışma zorunluluğu, vb., zora dayalı emek de-mektir. Hak kavramının sürmesi bu zoru anlatır.

Devlet yalnızca düşman sınıflara karşı değil, topluma, toplumun tüm bireylerine karşı bir soyutlamadır. Kendine egemen olan sınıfın bireylerine karşı da zorlamayı temsil eder.

Proletarya diktatörlüğü işçi sınıfının kendi devletini kurmasından komünizmin üst aşamasına dek uzanan süreyi kapsar. Bu sürede kendi içinde değişimlere uğrar, ülke içi ve dışında sınıf savaşının gelişmesine bağlı olarak işlevi değişir.

Dünya proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin her alanda emperyalizme üstün geldiği, geri dönüşsüz egemenlik anıdır. Tam da bu nedenle, bu aşamadan önce hiçbir ülkede devlet ortadan kalkmaz.

5.2. Sınıfsız Toplum - Komünizm

Sosyalizmle komünizm arasındaki temel fark, üretken güç farkıdır ama devlet işletmeleri üzerine kurulu bir üretim örgütlenmesiyle, üretim araçlarının tüm topluma ait olması üzerine kurulu bir üretim örgütlenmesi aynı değildir. Emeğe göre dağıtım üstüne kurulu bir ekonominin örgütlenmesiyle, gereksinimlere göre dağıtım üstüne kurulu bir ekonominin örgütlenmesi aynı değildir. Devlet eko-nomisiyle, devletsiz bir ekonomi, kendi kendini yöneten bir ekonomi aynı değildir.

Birinci çeşit örgütlenmeden ikincisine geçiş, başka maddi ve üretken koşullar yanı sıra, emekteki entellektüel ve yaratıcı içeriğin çok yönlü ve büyük bir artışını ister. Aynı zamanda, zenginliğin yaratılışının, çalışma zamanı ve harcanan emek miktarına daha az, çalışma zamanı içinde harekete geçirilen araçların gücüne daha fazla dayanmasını ister. "Ki bu araçların etkinliği, bunları yapmak için gereken doğrudan çalışma zamanına değil, bilimin genel düzeyine ve teknolojinin ilerlemesine ya da bu bilimin üretimde kullanılmasına koşuttur."

5.3. Dünya Devrimi- Kesintisiz Devrim

Marksizmin kesintisiz devrim anlayışı, *siyasal devrimin* kapitalist sistem içindeki zayıf halka bir ülkede gerçekleşmesini; bu siyasal devrimin başta metropoller olmak üzere, kapi-talist sistemi kısa sürede kapsa-masını; bunun, zayıf halkadaki siyasal devrimi *toplumsal devrime* (sosyalizmi kurmaya) ilerletmesini; yeni sistemin dünyayı peşine takıp sosyalizme sürük-lemesini; dünya sosyalizminin durmaksızın komünizme yürümesini, anlatır.

Yani devrim hem nitelik, hem coğrafi olarak durmadan yol alacak, önce kapitalist sistemi, sonra dünyayı kucaklayacak, dünyayla birlikte sosyalizme, komünizme varacaktır.

Bu söylenenlerde, üç temel fikir vardır: 1. Devrimin zayıf halkalardan başlayacağı, 2. Bu devrimin, kapitalizmin metro-pollerinde devrimi ateşleyeceği, 3. Buradan dünyaya yayılacağı ve zayıf halkadaki devrimi de sosyalizme ilerleteceği.

Dünya devrimi zayıf halkalardan baş-layıp, metropollere ulaşacaktır. Başarıyla tamamlanabilmesi, toplumsal devrim olabilmesi için metropolleri kucaklaması zorunludur. Emperyalizm, bugün artık dünyayı öyle bir sarmış, birbirine üretim düzeyinde öyle bağımlılaştırmıştır ki, başka türlüsü düşünülemez.

Bu demektir ki, siyasal devrim zayıf halkalardan başlayacaktır. Proletarya dik-tatörlüğü, ekonomik olarak zayıf bir temel üzerinde kurulacaktır. Öyleyse, hem içeride geniş bir küçük burjuva sınıfı olacaktır, hem de kapitalist sistemle tek dünya pazarında ticaret yapılacaktır. Başarının ölçütü, sosyalizmi kurmak değil, proletaryanın iktidarını korumak ve sosyalist toplumsal devrime doğru, olabildiğince adım atmak-tır. Dünya devriminin *"örgütsel baş-langıcı"*nı yapmaktır.

Eş zamanlı dünya devrimi anlayışı, tek ülkede başlayan ve yayılan devrim fikrini reddetmez. Tam tersine, kapitalizmin iş-leyişi içinde metropol ülkelerin kendi çelişkilerini öteki ülkelere, özellikle de orta kuşak ülkelerine ihraç ettiklerini, bu nedenle de, devrimlerin buralarda başlamasının daha olası olduğunu söyler.

Marks ve Engels dünya devrimi an-layışından hiçbir zaman vazgeçmediler. Bu nedenle, **dünya çapında birleşik devrimci hareket** kavramı, Marksizmin merkezi bir özelliği, ama 1930'lardan başlayarak giderek unutturulan özelliğidir.

Marksizm, siyasal devrim anlamında, işçi sınıfının erki ele geçirmesi anlamında sosyalist devrimin orta gelişmiş bir kapi-talist ülkede gerçekleşebileceğini hiçbir zaman reddetmemiştir. Ama bu, **dünya-tarihsel bir süreç olarak sosyalist devrimin başladığı anlamına gelmez.**

Sosyalizmin Sonul Zaferi

Dünyada devrim yoluyla kurulan proletarya diktatörlükleri, ekonomik üs-tünlük temelinde yükselen dünya güç dengesi sosyalizm lehine kesin olarak değişmeden, tek başlarına başarılı ola-mazlar. Bu proletarya "devlet"leri yalnızca kesimsel başarılardır. Ne zaman ki, dün-yanın ekonomik-toplumsal ve siyasal ilişkiler ağı sosyalist ülkelerin lehine bir ağırlığa dönüşür, işte o zaman bu kesimsel değil kesin, bütünsel sonuç olur. Bu süreç, **dünya proletarya diktatörlüğünün giderek oluşması** sürecidir.

Ancak ve ancak dünya proletarya diktatörlüğünün oluşması, **sosyalizmin sonul zaferi** anlamına gelir. Dünya proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin her alanda emperyalizme üstün geldiği, geri dönüşsüz egemenlik anıdır. Tam da bu nedenle, dünya proletarya diktatörlüğü, dünyasal anlamda devletin giderek yok olup gitmesini getirecektir. Bu aşamadan önce hiçbir ülkede devletin kalkmasından söz edilemez. (Sosyalizm aşamasında devletin varlığının dış nedeni de buradadır.)

Dünya proletarya diktatörlüğünün kurulması yeni bir tarihsel çağ açacaktır. Kapitalist-emperyalizmin bir sistem olarak çöktüğü, savaş tehlikesinin ekonomik kaynağının ortadan kalktığı, insanlığın bayrağına "herkese gereksinimi kadar" ilkesinin yazılmaya başlanacağı bir çağ. Ordular, silahlar, baskı aygıtları, emeğin zorunlu yapısı, sınırlar bu çağda kalkacaktır. Üretken güçler, kapitalizm altında kimsenin düşünemeyeceği boyutlarda gelişecektir. Çünkü üretken güçlerin değerlen-dirilmesinde devlet sınırlarının egoist, kör engeli ortadan kalkacak, dünya ölçüsünde ekonomik yarar belirleyici olacaktır.

Türdeş topluma ancak bu aşamada, bu üretim güçleri temelinde ulaşılacak ve dünya KOMÜNİZME varacaktır.

5.4. Sosyalist demokrasi

Proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi aktif yığın demokrasisidir.

Her devlet gibi proletarya diktatörlüğü de çok farklı biçimlerde örgütlenebilir. Proletarya devleti çoğunluğun devletidir, dolayısıyla içeriğinde en demokratik dev-lettir, ama biçiminde demokrasi de, çıplak diktatörlük de (geçici süreler için) olabilir.

Proletarya diktatörlüğü çoğunluğun çıkarlarını temsil eder. Demokrasi de çoğunluğun yönetimidir. Yaşanan ortama, partinin izleyeceği hatta vb. bağlı olarak içerikle biçim arası derece derece açılabilir. Proletarya devleti olma içeriğiyle, biçim olarak demokrasinin uygulanması arasında açıklığın ortaya çıkması, devletin pro-letaryanın girişimi dışına çıkması demektir. Uzmanlık dalı olmaya devam eden devlet işleyişinin proletaryanın yeterince ağırlığını koymadığı, aktif olarak katılmadığı bir biçimde yürümesi demektir. Bu bürokratik deformasyondur.

Sosyalizmde demokrasi, çoğunluğun yönetimi, en başta, emekçiyi çeşitli oyun-larla yönetimden uzak tutan ve onu ezmede araç olan burjuva devletini dağıtıp yerine proletarya devletini kurarak sağlanacaktır. Çoğunluğun devletini kurmak başlıbaşına dünyanın en demokratik kazanımıdır.

Ancak bununla bitmez. Amaç çoğunluk adına bir gurubun (bürokrasi) değil, çoğunluğun kendi yönetimi olduğu için, yalnız eski devlet bürokrasisini yoketmek için değil, yenisinin de halka karşı dönmesini engellemek için önlemler alınacaktır.

Bunların yanında, insanlık tarihinin kazanımları olan tüm demokratik haklar ve özgürlükler, hiçbir burjuva devletinin veremeyeceği ölçüde emekçi halka sağlanacaktır. Böylece çoğunluğun yöne-timi olan demokrasi, her alanda azınlık görüşlerin de çoğunluk haline gelebil-mesinin olanaklarını içinde taşıyacaktır.

Demokrasi yalnızca oy verme vb. gibi anlaşılamaz. Demokrasi sürekli bir fikir oluşturma ve karar verme sürecidir. Böyle olduğu için her alanda, her düzeyde geniş tertışma olanağı ister. Tartışma ortamını yaratamamış, farklı görüşlerin ortaya getirileceği platformları olmayan, açık tartışmayı kurumlaştıramamış bir demokrasi en iyi biçimiyle rıza demokrasisi olur. Oysa sosyalizmin gereği aktif yığın demok-rasisidir.

Tutarlı bir demokrasi (çoğunluğun yönetimi), ezilen çoğunluğun erki olan proletarya diktatörlüğünü gerektirir.Ezilen çoğunluğun devleti olan proletarya diktatörlüğü de, çoğunluğun yönetimi de-mek olan demokrasiyi gerektirir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi aktif yığın demokrasisidir.

Sosyalizmde demokrasi komünizme ilerleyebilmenin zorunlu koşuludur

a) Sosyalizm toplumsal farklılıklar temelinde çatışmalı bir toplumdur. Demokrasi ise toplumsal çatışmanın daha özgür, daha açık, daha geniş örgütlenmesi demektir.

Sosyalist toplumda da, katmanların çıkarları en yoğunlaşmış biçimiyle siyaset alanında belirlenir. Sosyalist devlet çeşitli katmanların özel çıkarlarını siyasal alanda dikkate almak zorundadır. Bu ancak merkezi işleyişle, her düzeyde (örgütsel, bölgesel ya da toplumsal) yığın girişimini birleştirebilmekten geçer.

b) Devlet mülkiyeti sosyalizmde tüm halkın mülkiyetini "temsil" eder, kendisi değildir. Bu nedenle işgücü ve üretim araçları arasında ayrılığı tam anlamıyla ortadan kaldırmaz. İşçi üretim araçlarının mülkiyetini kendi adına kullanmaz. İşçi devlete verir.

Zaten toplumun üzerinde bir kurum olan devlet bürokratikleşirse, işçi sınıfından uzaklaşırsa işgücü ile üretim araçlarının bütünleşmesi o ölçüde biçimselleşir.

Sosyalizmde toplumun ve üretimin örgütlenmesi ve yönetimi de hala uzmanlık işidir. Üreten-yöneten ayrımı azalarak da olsa sürmektedir.

Devlete egemenlik sorunu, devletin yönetilmesi sorunundan farklıdır. Ko-münizme devrimci dönüşüm aşamasının önemli bir çelişkisi budur. İşçi sınıfı devlete egemen olmuştur ama devleti yönetmeye hazır değildir. Onun adına bu işi yapacak bir kesimi (bürokrasi) kabul etmek zorundadır. Bunları ne derece denetleyebildiği onun komünizme ne denli ilerleyebileceğini belirleyecektir. Ne derece denetleyebildiği de demokrasinin ne denli uygulandığıyla, işçi sınıfı-devlet bütünleşmesinin ne denli derinleştiğiyle eş anlamlıdır.

c) Sosyalizmde işgücü ile üretim araçlarının bütünleşmesinin nesnel temeli vardır. Üretim araçlarının proletarya dikta-törlüğü mülkiyetine girmesi, tarihte ilk kez yığınlarla devlet arasındaki uçurumu ka-patma olanağı sağlamıştır. Emek alanında eko-nomik gelişme de, siyaset alanında ge-lişme de artık birbirine doğrudan bağlan-mıştır. Dolayısıyla ekonomi de, devlet de ilerleyebilmek için halkın aktif katılımına bakmaktadır.

Komünizmin ilk aşamasında demok-rasinin giderek genişleyen biçimde uygu-lanması, halkın demokratik pratiğinin genişlemesi ve devletsiz topluma yürüye-bilmesinin zorunlu koşuludur.

5.5 Türkiye'de sosyalizm kuru-culuğu ve sosyalist demokrasi

Her uygulama gibi sosyalist Türkiye de sosyalizmin evrensel özelliklerini ve toplumumuzun gelişiminden kaynaklanan özellikleri birlikte barındıracaktır.

Sosyalizm kapitalizmin geliştirdiği taban üstünde, ondan ileri bir aşamadır. Türkiye'de sosyalizmin kurulabilmesi için gerekli minimum taban vardır. Ancak gelişmiş-yaygın üretken güçlere dayalı gerçek sosyalizm kurmak uzun bir tarihsel süreç alacaktır. Türkiye'de sosyalizm kuruculuğu devrimi yapmaktan daha zor olacaktır.

Türkiye'de özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, üretim ilişkilerini toplumda

var olan üretken güçlerin ancak bir bölümüyle uyumlu duruma getirecektir. O bölüm kapitalist makinalı üretimin var olduğu alandır. Bu nedenle ve özellikle üretken güçlerin en hızlı biçimde geliştirilmesine zaman tanımak için çeşitli kapitalist mülkiyet biçimlerinden geçici olarak yararlanılacaktır. Buna bağlı olarak, tekeller dışındaki özel işletmeler, uzun bir sürede ve adım adım devletleştirilecek, kollektifleştirme hareketi özellikle yavaş ve *gönüllü* yürütülecektir. Kapitalist ülkelerden egemenlik haklarımıza karışma oluşturmayan kredi kullanılacaktır.

Türkiye toplumu kendi içine kapatılmayacak, halkımızın tüm dünya ile doğrudan tanışması her yoldan teşvik edilecektir.

Türkiye'de sosyalizm zaman içinde üretken güçlerin gelişmesine, üretim biçiminin olgunlaşmasına, kültürel düzeyin yükselmesine paralel olarak partinin bilinçli-aktif çabasıyla her geçen gün gelişecektir.

***

Proletarya diktatörlüğü, hem çoğunluğun çıkarlarını temsil ettiği için, hem tüm kapsamıyla demokrasiyi varsaydığı için demokratik burjuva devletinden bin kat daha demokratiktir.

Türkiye'de sosyalist demokrasi açısından kısa ve orta dönem farkları yanında uzun dönem farklarını da dikkate almak gerekir. Uzun dönem farkları, ancak kuşaklar boyu çalışma içinde kapatılabilecek farklardır. Bunlar azgelişmişlik-gelişmişlik farklarıdır.

Türkiye toplumunda demok-ratik yan çeşitli tarihsel-kültürel-ekonomik-toplumsal-uluslararası nedenlerle geride kalmıştır. Bu geri kalışın önemli bir göstergesi olarak sivil toplum çok cılızdır. Sivil toplum örgütlenmelerinin, devlet işlevlerinin ve toplumsal yaşamın her alanında giderek daha fazla yer tutması gerekir. Sosyalist demokrasi ancak böyle sağlanır, geliştirilir, haklar yığınların aktif katılımı-denetimiyle yaşama geçe-bilir.

Sivil toplum, ekonomik gelişme ve kültürel gelişme, üçü birlikte Türkiye'de proleter demokrasisini sosyalizme yakışan bir düzeye ulaştıracaktır.

Partinin, Türkiye toplumunun demokratik gelişmesinin bilinçle önünde yürümesi gerekir, çünkü demokrasi sosyalizmin, demokrasinin kendini yadsıyacağı sınıra dek genişletilmesi ise komünizme geçişin vazgeçilmez koşuludur.

Komünizm ülke çapında büyük ölçekli üretimin olabilen en yüksek merkeziliğini gerektirir ve varsayar. Ancak, sosyalist ekonominin gelişmesine paralel olarak merkezi otoritenin etkinliği, merkezileşme arttıkça, tabanın etkinliği, demokrasi de artmak zorundadır. Tabanda yaratıcı eylem, yeni kamu yaşamının temel unsurudur. Canlı, yaratıcı sosyalizm, Türkiye halkının kendi ürünü olacaktır.

Proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi olan aktif yığın demokrasisi programımızın Türkiye'de ilk anda ne derece uygulanabileceği, devrim sırası ve sonrası koşullara bağlıdır. Ulaşmak istediğimiz budur. Tüm engelleri aşarak kucağımız budur.

6. KOMÜNİST PARTİSİ

TKP Türkiye işçi sınıfının öncü örgütüdür.

Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine bağlı komünistlerin gönüllü birliği, işçi sınıfının ideolojik-siyasal öncüsü olan bir sınıf partisidir.

Komünist partisinin proletaryanın bir bütün olarak çıkarlarından öteye çıkarı yoktur. İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşının çeşitli gelişme aşamalarında her yerde ve her zaman hareketin bir bütün olarak çıkarlarını temsil eder.

TKP tüm işçilerin partisidir

Komünistler her zaman proletaryanın en büyük, en güçlü, en merkezi birimlerde örgütlenmesinden yanadırlar. Ayrı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, proletarya tek partide örgütlenir. Bu proletarya enternasyonalizminin gereğidir.

Bir hareket, aynı devlet sınırı içindeki işçilerin örgütsel birliğini savunmuyorsa burjuva ulusçuluğundan kopmamış demektir.

Türkiye'de nesnel koşullar tüm uluslar ve ulusal azınlıklar proletaryasının Türkiye çapında tek bir partide örgütlenmesini zorunlu kılmaktadır.

TKP enternasyonalisttir

TKP, tüm uluslardan işçilerin sömürüyü yok etme ve sınıfsız toplumu yaratma kavgasında ideoloji, siyaset ve örgüt birliği demek olan enternasyonalizme sımsıkı bağlıdır.

Proletarya enternasyonalizmi ülkedeki proleter savaşımın çıkarlarının, dünya ölçüsündeki aynı savaşımın çıkarlarına bağlı kılınmasını zorunlu tutar.

İşçi sınıfı çıkar ve amaçlarının enternasyonal birliği anlayışı ulusal sınırlar içindeki hareketten kendiliğinden doğmaz. Bu nedenle, TKP işçi sınıfına proletarya enternasyonalizmi fikirlerini aşılamak, ulusçulukla uzlaşmasız savaşmak görevini inatla yürütür. Dünya işçi ve komünist hareketinin Marksçı-Leninci temeldeki birliğine zarar veren akımlarla savaşmayı görev bilir. Ulusçulukla, oportünizm ve revizyonizmin derin bağının bilincindedir.

TKP, dünya proletaryasının, dünya ölçüsünde strateji ve örgütlenmeye sahip olması gerekliliğine inanır. Bugün merkezi bir uluslararası örgütlenme olmadığından, komünist partilerinin bağımsızlığı ile komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde birliğini bağdaştırma sorunu daha büyük önem taşır.

TKP, dünya devriminin çıkarını her zaman, herşeyin üstünde tutar.

Proletarya enternasyonalizmi, her komünist partisinin önüne öncelikle ülkesinde devrimi yapmak görevini koyar.

TKP Leninci örgütlenme ilkelerine bağlıdır

Propaganda ve ajitasyon: Komünistlerin baş ve değişmez görevi, sistemli, çok yönlü, ilkeli propaganda ve ajitasyon yürümektir. Burjuva ideolojisine karşı sürekli ve tutarlı savaş, devrimin önkoşuludur.

Merkez organ: Parti propaganda ve ajitasyon çalışmasını merkez organ temelinde yürütür. Merkez yayın organı, "yalnızca kollektif bir propandacı değil, aynı zamanda kollektif örgütçüdür."

Merkez organın dağıtım ağı çevresinde örgütlenme, merkez organ temelinde eğitim, partimizin *sürekli ortak eyleminin* temelini oluşturur.

Hücre ilkesi: Komünist partisinin temel örgütsel birimi hücredir. Hücre tüm parti üyelerinin içinde yer almaları gereken tek birimdir. İşyeri ve yerleşim esasına göre kurulan temel örgüt, partinin emekçi yığınlarla en yakın, en geniş ilişkisini kurar.

Profesyonel devrimciler örgütü: Aynı zamanda üyelerinin kendini eğitmiş, devrimci savaşın özel sanatlarını öğrenmiş, yaşamının tümünü partisine adamış profesyonel devrimciler olarak yetişmesi için çalışır.

Endüstriyel yoğunlaşma: Partimiz özellikle *işi devrimcilerin yetişmesine önem verir.* Bu, işçi sınıfı içinde, fabrikalarda örgütlenmeyi başa almayı getirir. Parti bunu endüstriyel yoğunlaşma ilkesine göre yapar. Örgütlenmesini kilit fabrikalarda ve statejik işkollarında yoğunlaştırır.

Eleştiri- özeleştiri: Bireysel ve kollektif düzeyde eleştiri-özeleştiri, komünist partisinin birliği, gelişmesi, büyümesi için ilk koşuldur. Amacı partinin işçi sınıfına, insanlığa hizmet yeteneğini sürekli olarak güçlendirmektir. Eleştiri, eleştirilen bireyi ya da kollektifi yıkmak değil, partinin ortak amacına katkısını arttırmak amacını güder. Eleştirilen tutumun sınıfın ve partinin çıkarlarına neden uymadığını gösterir. Burjuva ve küçük burjuva etkiler sürekli olarak partinin üzerinde basınç yapar, partiye sızar. Bireylerin ya da kollektiflerin raslantısal hataları, düzeltilmezse eğilim, hatta sapma durumunu alabilir. Eleştiri-özeleştiri bu tehlikeye karşı en etkin silahlardan biridir.

Partide kadın-erkek ayrımı yoktur: Partide kadın-erkek ayrımı yoktur. Erkek komünistler eşitliği pratikte uygulamalı, kadın komünistler uygulanmasında ısrarlı olmalıdırlar. Böylece partinin savaşım gücünün sınırları genişler.

Legalite- illegalite: TKP, gizlilik-açıklığı, legalite-illegalite ile birbirine karıştırmaz. Legal partinin de, illegal partinin de çalışması değişik derecelerde gizli ve açık çalışmalardan oluşur. Ağır illegalite koşullarında çalışan partimiz, burjuva toplumunda en illegal olan budanmamış ideolojisini, siyasal tutumunu en açık biçimde ortaya koyar.

Özgürlük: Burjuvazi komünist partisine devrim yapma özgürlüğü tanımaz. Devrimini yapmamış komünist partisi, burjuva yasallığın sınırlarından bağımsız olarak, devrimci amaca yönelik savaşımı *kadar* özgürdür.

Yönetim örgütlenmesi: Komünist partisi yönetimi partinin ideolojik-siyasal-örgütsel öncüsüdür. Güvenilir ve yetenekli, profesyonel olarak eğitilmiş, uzun bir deneyim okulundan geçmiş, uyum içinde çalışan liderler olmaksızın modern toplumda hiçbir sınıf kararlı bir savaşım yürütemez. Hiçbir hareket, sürekliliğini sağlayan kalıcı bir yönetim örgütlenmesi olmadan yaşayamaz. Partimiz yönetim kadrolarının her düzeyde yönetim ve çalışma biçimlerini modernleştirmelerine büyük önem verir. Bu, profesyonel devrimciler örgütü olabilmenin gereğidir. TKP'de bilimin ilerletilmesinde parti yönetimi sürekli ve ağırlıkla rol alır.

Kadro anlayışı: Kadrolar, o kadroları oluşturan bireylerin eksikleri ve yanlışları düzeyinde değerlendirilmez. Bir kadronun ileriliği ya da geriliği, o kadronun toplumsal gelişmenin dayattığı görevleri önüne koyup gerçekleştirmek için çalışıp çalışmadığıyla belli olur.

Örgütlenmenin şeması yoktur: TKP, Leninci örgütlenme ilkelerini pratikte uygular. Somut örgütlenme biçimleri açısından, örgütlenmenin değişmeyecek bir şeması olmadığı gerçeğinden hareketle, yapısını yeni koşullara sürekli olarak uyarlar.

TKP demokratik-merkeziyetçidir

Komünist partisi, demokratik merkeziyetçi bir işleyişe sahiptir. Legal ortamlarda çalışan partilerde demokrasi daha geniş olur, illegal ortamlarda ya da sıcak çatışma ortamlarında çalışanlarda merke-zilik öndedir. TKP de illegal çalışan bir partidir ve demokratiklik yönü asıl olarak merkez komitesi ve üstü (MK, Siyasal ve İdeolojik Bürolar, Kongre) için geçerlidir.

Ancak, geçmiş deneye bakıldığında bu genellemelerin pratiği belirlemedeki yetmezliği ortadadır. Ülke yöneten ya da en legal ortamlarda çalışan partilerde bile demokratik yön son derece geri kalmıştır. Nesnel ortama uymayan merkeziyetçilikler (uyanlara sözümüz yok), liderlerin en kötü yönlerini öne çıkardı ve entellektüel konformizmi besledi.

Lenin'in geniş görüşlülüğü ve demokratlığı, bu eğilimlerin çoğunu, kendi yaşam sürecinde denetleyebilmişti. Ayrıca o sıraların nesnel ortamı da bu çeşit örgütlenmeyi haklı kılıyordu. Ama komünist hareketin tüm deneyimine bakarsak görürüz ki, mutlak ya da mutlak'a yakın bir gücü devralmış insanların anlayışına dayanan bir örgüt, değişme kapasitesini ve kültürü için can alıcı önem taşıyan demokratik normları hızla yok etmektedir.

Bugün, anti-demokratik eğilimlerin yeniden yaratılmaması için bizleri eğitebilecek önemli bir deneyim birikimi oluşmuştur. Bundan yararlanmalıyız. Yeni komünist hareket, en illegal, en çetin koşullarda çalışan partilerin bile demokratik yönlerini geliştirmeninin yolları üzerinde düşünmelidir.

TKP illegalite koşullarında partinin yukarıdan aşağıya örgütlenmesi ilkesine bağlıdır. Partiye yoldaşça güven gösterecek çalışacaklar parti saflarına katılır.

TKP, demokratik-merkeziyetçilik ilkesini benimser. Savaşmak isteyenler için *demokratikliğini zamana, yere, yaptığı işe uygun olarak biçimlendiren merkeziyetçi ve demir disiplinli* örgütlenme gerekir.

İllegal partide işlevlerin ayrımı ve karşılıklı denetim, yerel örgütlerin kendi alanlarında özerkliği, merkez yönetim organının seçimle işbaşına gelmesi, tartışma, parti kongre ve toplantılarının yığınlara *açılaması demokratikliğin dayandığı ilkelerdir.*

Komünist disiplin: Komünist disiplin, ideolojik birlik, doğru siyaset ve yığınlarla bağ temelinde gelişir.

İşçi sınıfının örgütlenme gücüne inanan, karşılıklı saygıya dayanan disiplin, savaşımda yetki ve sorumluluk devrini, girişkenliği arttırır.

TKP ve sendikalar

Parti ve sendikalar aynı sınıfın farklı örgütleridir.

Komünistler sendika ile parti arasındaki sınırların yokedilmesine, sendikaların partinin görevini üstlenmesine de, partinin sendika görevlerini üstlenmesine de karşıdırlar. Böyle tutumlar hem sendikaları, hem partiyi güçten düşürür.

Komünistler sendikaların er ya da geç kendi görüşlerini benimseyeceğini bilirler, geleceğin kendi düşüncelerine ait olduğuna inanırlar ve sendikaları bölmez, sürekli ve güvenli Marksist propaganda yürütürler.

Komünistler sendikaların örgütsel bağımsızlığını, siyasette partiye bağım-lılığını savunurlar.

Komünistler sendika içi demokrasiyi, üyelerin sendikalarda söz ve karar sahibi olmasını, kendi örgütlerini denetlemelerini isterler. Sendikalarda siyasal görüşler nedeniyle tasviyeciliğe karşıdırlar.

Komünistler sendikal birliği gözetirler. İşçilerin büyük sendikalarda toplanmasından yanadırlar. Kapitalizm koşullarında sendikaların bölümüşlüğünün bitmeyeceğini de bilirler.

Komünistler, sendikalarda, yönetiminde kimin olduğuna bakmadan aktif çalışma yürütür, burjuva görüşlerin işçi sınıfı içinde zehir saçmasını önlemek için savaşırlar. Ücretli kölelik sistemi yıkılmadan hiçbir sendikal istemin kalıcı olarak elde edilemiyeceğini anlatırlar. Tüm ekonomik, sendikal ve demokratik istemleri ana göreve bağlarlar.

Komünistler sendikalara savaşım hedefi olarak kapitalizmin ve sınıf savaşının ulaştığı gelişkinlik düzeyine uyarlı hedefler gösterirler. Gerçekçi istem, ne burjuvazinin verebileceği kadarıyla ne de işçi sınıfının o anda alabileceği kadarıyla sınırlı değildir. Toplumsal gelişmenin çıkarlarına uygun olarak saptanmış istemdir.

TKP ve din

Komünist partisi açısından din kişisel sorun değildir. Komünist partisi dinsel inanç biçiminde ortaya sürülen bilinç yoksunluğuna, bilgisizliğe kayıtsız kalmaz, ateist propaganda yapar.

Partimiz, işçi sınıfının kapitalizmin güçlerine karşı kendi savaşımı ile aydınlanmadıkça, ateist propagandanın, işçi sınıfını bu yolda yeterince aydınlatamayacağına inanır. Yığınların sermaye egemenliğinin her türlüsüne karşı savaşımına öncülük eder. Ateist propagandayı temel görevine, sömürücülere karşı sınıf savaşımını geliştirmek görevine bağlar.

Partimiz, dinsel inancın sınıf savaşımında öteki sınıf kardeşleriyle birlikte yer almaya engel olmadığına inanır. ●

sayıların dili

YAPIM ENDÜSTRİSİNDE YAŞAM DEVRESİ

- Yeni kurulan işletmeler için, ilk 5 yılda iflas etme riski % 50 dir.
- Yıllık iş hacminin % 4'ü, yeni işletmelerce yaratılmaktadır.
- Beş yıl yaşayabilen işletmeler, önemli bir iş haci yaratmaktadırlar.
- Tekelleşmiş sektörlerdeki kuruluşların iflas riski daha yüksektir.
- Yüksek reklam harcaması yapan kuruluşların iflas riski daha düşüktür.

Bu çalışma, 1985 ve 1992 Genel Endüstri Sayımları sonuçlarına dayanılarak yapılmıştır. Söz konusu sayımlar, 10+ işçi çalıştıran tüm kamu ve özel işletmeleri kapsamaktadır.

Tarih: 7 . 10 . 1996

1994 YAPIM ENDÜSTRİSİ ARAŞTIRMASININ TEKSTİL VE MAKİNA ENDÜSTRİLERİNİN MAKİNA PARKI ENVANTERİ İÇİN GEÇİCİ SONUÇLARI

1995 yılında, "*1994 yılı için Yapım Endüstrisinde Makina Parkı*" sayımı yapıldı. Sayım, tekstil, deri ve kürk dışındaki kumaş yapım ve makina endüstrilerini kapsadı.

1339 işletmenin verdiği yanıtlar sonucunda ulaşılan sonuçlara göre, tekstil endüstrisi makinalarının % 36.8'i ve makina endüstrisi makinalarının % 25.5'i 5 yıldan daha yenidir.

Sayım, iş yapısını da kapsamıştır. Buna göre, tekstil endüstrisinde çalışanların ortalama yaşı 30' dur ve ortalama çalışma süresi 7 yıldır. Bu rakkamlar makina yapım endüstrisi için 32 ve 8 yıldır.

GEÇİCİ DIŞ TİCARET RAKKAMLARI TEMMUZ 1998

- Temmuz 1998'de, toplam ihracat 2,053,622 bin dolar, toplam ithalat 4,127,018 bin dolar oldu.
- **Temmuz 1997'ye kıyasla, toplam ihracat % 4.5 ve toplam ithalat % 0.2 düştü.**
- Temmuz 1997 için ihracat ve ithalat sayıları 2,150,029 bin ve 4,133,728 bin dolar olmuştu.

Tarih : 11 . 10 . 1996

1992-1994 ARASINDA ENDÜSTRİDEKİ DEĞİŞİMLER

10'dan fazla işçi çalıştıran tüm kamu ve özel işletmeleri kapsayan yıllık endüstri sayımlarına dayanarak, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün, 1992-1994 için, 3379 işletme gözlemlerinden vardığı sonuçlar.

İşçi sayısı yıllık ortalamasındaki Değişim (%)

Yıl	Kamu	Özel
1993	- 4.5	2.2
1994	- 7.1	- 3.5

Gerçek Ücretlerdeki Değişim (%)

Yıl	Kamu	Özel
1993	- 2.7	5.0
1994	-15.4	4.8

Gerçek Katma Değerdeki Değişim (%)

Yıl	Kamu	Özel
1993	1.0	17.1
1994	-10.7	-6.2

Tarih : 15 . 09 . 1998

AĞUSTOS 1998 KURULAN VE İFLAS EDEN ŞİRKETLER VE FİRMALAR

Ağustos 1998'de, toplam 26,085,268 million TL sermayeyle, 3 172 yeni şirket ve 1 092 yeni firma kuruldu.

Yeni kurulan şirketlerin iş alanları ve sayıları şöyledir:

1063 toptan-perakende ticaret, oto tamir, ev eşyaları
742 yapım
480 inşaat
227 ulaşım-depolama, iletişim
218 gayrimenkul servisleri
144 otel ve restorant
101 mali
73 tıbbi ve sosyal servisler
40 eğitim
28 sosyal-kişisel servisler
25 tarım-avcılık-ormancılık
18 madencilik
9 balıkçılık
3 elektrik, gaz, su
1 sosyal güvenlikle ilgili

Aynı ay içinde, 2 252 şirket, sermayelerini 225,096,495 Million TL arttırdılar. Toplam sermayesi 2,026 Million TL olan 97 şirket iflas etti.

Sermayelerini arttıran şirketlerin iş alanları ve sayıları şöyledir:

912 yapım
688 toptan-perakende ticaret, oto tamir, ev eşyaları
230 inşaat
94 ulaşım, depolama, iletişim
89 otel ve restorant
83 gayrimenkul servisleri
74 mali
20 tıbbi ve sosyal servisler
15 sosyal-kişisel servisler
14 tarım, avcılık, ormancılık
12 madencilik
10 eğitim
5 elektrik, gaz, su
3 balıkçılık
3 sosyal güvenlikle ilgili

İflas eden şirketlerin iş alanları ve sayıları şöyledir:

31 toptan-perakende ticaret, oto tamir, ev eşyaları
25 yapım
11 mali
9 inşaat
8 ulaşım, depolama, iletişim
6 otel ve restorant
3 gayrimenkul servisleri
2 tarım, avcılık, ormancılık
2 madencilik

1992-1994 ARASI DIŞ TİCARET

	1992			1993			1994		
	$Milyon		İhracat/İthalat	$ Milyon		İhracat/İthalat	$ Milyon		İhracat/İthalat
	İhracat	İthalat	Oranı(%)	İhracat	İthalat	Oranı(%)	İhracat	İthalat	Oranı(%)
OCAK	1,223	1,637	74.2	1,207	1,793	71.1	1,312	2,153	60.9
ŞUBAT	1,081	1,554	69.6	1,168	2,004	58.2	1,193	1, 751	68.1
MART	1,246	1,751	71.2	1,231	2,111	58.3	1,320	1,981	66.6
NİSAN	1,058	1,742	60.7	1,258	1,743	43.7	1,232	1,724	71.5
MAYIS	1,247	1,838	67.8	1,338	2,526	53.0	1,220	1,448	84.3
HAZİRAN	298	1,904	52.4	881	2,374	37.1	1,378	1,779	77.4
TEMMUZ	1,216	2,036	59.7	1,181	2,469	47.8	1,578	1,605	98.3
AĞUSTOS	1,206	1,868	64.6	1,120	2,596	43.1	1,517	1,890	80.2
EYLÜL	1,279	1,953	65.5	1,259	2,400	52.5	1,719	1,919	89.6
EKİM	1,417	1,905	74.4	1,416	2,317	61.1	1,670	2,059	81.1
KASIM	1,249	2,085	59.8	1,291	2,595	49.7	1,658	2,248	73.8
ARALIK	1,502	2,606	57.6	1,924	3,363	57.2	2,305	2,705	85.2

ALEVİ HAKLARIN TOPLUMSAL MÜCADELE TARİHİNDEN:

BABAİLER VE BABAİ AYAKLANMASI

HALİL DERVİŞ

1239-1240 tarihinde Anadolu'da yükselen, Baba İlyas-Baba İshak ikilisi önderliğindeki toplumsal başkaldırıyı, büyük halk ayaklanmasını, Aleviliğin ihtilalci siyasetlerinden Babailik yaratmıştır. Babailik toplumsal halk hareketi, Babek-Hurremi ve Karmati mazdek komünizmi ihtilalci geleneğinin Anadolu'daki yansımasıdır. Ernst Werner: "Babai ayaklanmasının, Türkmenliğin artan öneminin ve Sultanlığın feodal çözülüşünün ifadesi olduğu söylenmelidir. İsyan aynı zamanda anti-feodal özellikler edindi ve böylece bir sınıf savaşı kimliğine büründü."diyor.(E.Werner, Çevirenler: O.Esen-Y.Öner, *Büyük Bir Devletin Doğuşu*, s.98)

Babai ayaklanmasını Türkmenliğin artan önemine bağlamak doğru olamaz, bu idealist bir yaklaşımdır. Babai Hareketi içinde Türkmen boyları çoğunluğu oluşturmakla birlikte Kürtler, Ermeniler, başka Hiristiyan guruplar da bulunuyordu, yani ezilen ve baskı altındaki halk sınıflarıydı onlar. Sultanın Emirlerinin (feodal beylerin) ordularında da Türkmenler vardı ve Sultanlığa başkaldırmış Türkmenlerle çarpışıyorlardı. Eğer Türkmenlik belirleyici olsaydı, kılıçlarını soydaşlarına değil, toptan feodallara çekerlerdi. Mutlaka savaştan çekilenler olmuştur; bazıları isyancıların yanında yer almış, bazıları da kaçıp uzaklaşıp, beylerini terketmişlerdir. Ama asıl Sultanı ve beyleri Babai isyancılarının elinden kurtarmak, birkaç bin (burjuva tarihçileri sadece bin yazıyor) demir donlu parayla tutulmuş Frank şövalyelerine kaldı. Eğer onlar ilkönce saldırıp Babailere ok ve kılıç işleyeceğini, öldürülebileceklerini göstermemiş olsalardı, Sekçuklu askerleri tümüyle beylerini terkederek isyancılara katılabilirlerdi. Çünkü bu askerler de, Baba İlyas'ın 'Baba Resullah, yani Allahın Elçisi Baba' olduğuna inanmaya başlamıştı. Herkes onun mucizevi gücünden yardım bekliyor; getireceği toplumsal adaletle kendilerini kurtaracak ahir zaman Peygamberi olarak görüyordu. Demek ki, inanç unsurunun örtü olarak kullanılmasının belirleyiciliği daha bir önde gidiyor...

Çünkü Ortaçağın özelliği buydu; baskı altındaki kitleleri harekete geçirmek için bir peygamberin ortaya çıkması ve onların sınıfsal çıkarlarını koruyup gözlemesi gerekiyordu. Bu da egemen sınıfın din ve inançlarıyla olamazdı. Baba İlyas, o dönemden kalan kaynakların (Dominiken misyoneri Saint-Quentin'li Simon, Suriyeli Arap yazar Sibt al-Cezvi, Süryani yazar Bar Harbeus Gregory Abu'l-Farac'ın yazıları) belirttiği gibi, "Baba Resulullah" olarak ün yapmış; sadece Alevi Türkmen halkın değil, tüm ezilen Sünni ve gayri-Müslim yerleşik ve göçer kırsal topluluklar arasında, 'Tanrının Baba'ya göründüğü; ona Sultanlık bağışladığı ve kendilerini kurtaracağı' yayılmıştı. Dönemin merkezi feodal yönetimi ve beylerinin baskısı altındaki toplum, onu "Peygamber" kişiliğine büründürerek bir kurtarıcı kabul etmişti.

Gordlevski'nin belirleyici tanımlamaları doğrudur, Babai hareketinde, "Mazdek öğretisinin yankıları duyulmaktadır" diyor ve sürdürüyor:

> " Köy, kentin üzerine yürüdü. Kölece çalışmanın perişan ettiği köylülerle, zulmedici feodallar arasındaki karşıtlıktan yükselen gerçek bir sınıf savaşımıydı. Eski düzen, köylüleri, barış zamanında feodal için çalışmaya, savaş zamanında ise onun uğrunda kan dökmeye zorluyordu" (V.Gordlevski, Çev. Azer Yaran, *Anadolu Selçuklu Devleti*, Ankara-1988, s.180)

Belki bu açıklama E.Werner'in, "Sultanlığın feodal çözülüşünün ifadesi" söylemine ışık tutmaktadır.

Ayaklanmanın gerçek lideri Baba Resul adıyla tanınan ve kutsanan Baba İlyas Horasani'dir. Hareketin örgütlendiği ve yönetildiği karargah Baba İlyas'ın Haraşna'daki (Amasya-Çat köyü) dergahıydı. İnanç örtüsüyle kitleleri peşinden sürükleyen bu büyük sınıf savaşının planı ve taktik çizgileri burada çizilmiştir. Baba İlyas'ın Anadolu halkları arasına propaganda için dağıtmış olduğu 60 halifesinden en tanınmışı ve hareketin başkumandanı (Server-i leşkeran) ise Baba İshak'tır. Şami, yani Şamlı lakabını taşıyan, Adıyaman yöresinde yaşamış ve propagandasını yürütmüş olan Baba İshak,olasılıkla Şam Bayadı Türkmenlerine mensuptu. Ancak ileri sürüldüğü gibi yerli Hiristiyanlardan ya da Kürt kökenli de olabilir. Baba İshak'tan sonra Edebalı, Karaca Ahmet, Geyikli Baba, Emircem Baba, Şeyh Affan, Şeyh Balı vb. gibi birçok Babai halifeleri arasında, hareketle ilgili olarak -burjuva tarihçilerinin ileri sürdüklerinin tam tersine- Hacı Bektaş öne çıkmaktadır.

Babai Siyasetinin İnançsal Temelleri

Rum Selçukluları döneminde feodal beylere (atabeyler, emirler) topraklar sultan tarafından temlik edilmekte ve bunlar üzerinde yaşayan köylülerden vergi toplama hakkı verilen yurtlar olarak bilinmektedir. Toprağı kullanma ile birlikte -satış, devretme ve miras hakkı kuşkulu- toprak üzerinde özel mülkiyet kurumu doğmuştur.

Bu dönemde büyük zenginlikler feodalların ellerinde yoğunlaşmış olsa da, tarım ürünleri, değiş tokuş edilen ya da satın alınan mallar ve mamul mallar, savaş ganimeti sultana gidiyordu. Sultanın evlenmesi durumunda, ya da başkentte bulunmadığı uzunca bir süreden sonra dönüşünde bu, feodallara duyulur ve onlar da sultanın sarayına armağanlar götürmek zorundadırlar. Sultan, gezi ve ziyaretleri esnasında geçtiği yerlerde kendisine güzel erkek ya da kadın tutsaklardan, altın dolu keselerden Türk ve Arap atlarından vb. oluşan armağanlar topluyordu.

Tükenmeye yüztutan hazine zaman zaman "bağışlarla" doluyordu... Feodallar sultana verdikleri haraçları, durumları gittikçe kötüleşen köylülere fazlasıyla ödetiyorlardı. Perişan durumdaki köylüler, dayanılmaz bir zulüm altında bunalıyordu. Ülkede zorbalık ve baskı egemenliği sürüyordu. Elbetteki köylülerin ellerinden ürünlerinin zorla alınmasını devlete şikayet edilmesi sonuçsuz kalıyordu.

Böylece Horasanlı Baba İlyas ve Şamlı Baba İshak, feodal hükümete karşı, Sultan Alaadin I'in (1220-1236) son dönemlerinden itibaren oluşmaya başlayan nesnel koşulların tam olgunlaştığı; feodal beylerin köylü ve konar-göçer halk yığınlarını ağır haraç ve vergilerle canından bezdirdiği son sekiz-on yılda yarattıkları ihtilalci Babai Siyaseti'yle, Konya'ya yürümeyi ve iktidarı ele geçirerek eski düzeni yıkıp, kendi düzenlerini kurmayı amaçlamışlardı.

Daha önceki yazılarımızda işlediğimiz gibi, İran'da Zerdüşt ortodoksizmine karşı yükselen heterodoks (aykırı) Mazdekizm'in mutlak eşitlikçi ve paylaşımcı siyaseti, Heterodoks İslamın (Aleviliğin) içine girip yerleştikten sonra isyanlar, kutsal kişilerin yani Ehlibeyt ve Oniki İmamların öcünü alma hareketleri olmaktan çıkmış ve doktriner komünistik ihtilaller niteliğini kazanmışlardı. 9. Yüzyılın ilk yarısında 20 yıl aralıksız süren Babek Hurremi ihtilalci hareketi, onun bir çeşit devamı olan Karmati Alevilerinin ihtilalci siyaseti ile aynı yüzyılın sonlarında, yaklaşık 200 yıl süren bir devlet kurdurmuştu. Batılıların "İslam Bolşevikleri" dedikleri bu Karmati toplulukları (*İşçinin Sesi*, sayı 465), Mazdekizm'den alınıp geliştirilen komünistik düzeni, kurdukları kale-kentlerinde uygulamışlardı. Aleviliğin Babai siyasetinin de amaçladığı düzen farklı değildi.

Dönemin kaynaklarının verdiği bilgiler incelendiğinde görülür ki, Baba Resul'un yaşamı ve ortaya çıkışı Babek Hurremi'ninkiyle, büyük benzerlik göstermektedir. Özellikle Kıbrıs'ta oturan Dominiken misyonerleri şefi Frére Ascelin tarafından Azerbaycan'da bulunan Mogol komutanı Baycu Noyan'a gönderilen Saint Quentinli Simon'un verdiği bilgiler çok önemlidir. Bu seyahatı 1246'da Antakya, Adıyaman, Malatya, Sivas ve Doğu Anadolu üzerinden yapan rahip Simon Arapça, Farsça (az) Türkçe ve Ermenice biliyordu. 6 yıl önce gerçekleşmiş Babai ayaklanmasının bastırılmasına katılmış Frank askerleri, Türkmenler, yerli Hristiyanlarla konuşarak, bu bilgileri bizzat olayları yaşayan insanlardan öğrenmişti. Simon'un ve ondan 10-15 yıl sonra tarihini kaleme almış olan Malatyalı Süryani Abu'l Farac'ın anlattıkları ve ayrıca Selçuklu sarayı tarihyazıcısı İbn Bibi'nin yazdıklarını, uyum ve çelişkileriyle birlikte Elvan Çelebi tamamlamaktadır. Baba Resulallah olarak olarak Baba İlyas Horasani hakkında verilen efsanevi ve tarihsel bilgiler birleştirildiğinde, Babek Hurremi menakıbnamesi Babekname'deki dekilerle benzeştiği ortaya çıkıyor. Görülüyor ki, tam dört yüz yıl sonra Baba Resul , Aleviliğin Babek siyasetini Rum'da (Anadolu'da) aynı bilinç ve inançla uygulamaya girişmiştir.

Çok kısa bir karşılaştırma yaparak bu benzerlikleri gösterebiliriz:

Babek Hurremi'ye Cebrail (Şeytan kılığında!) gözükür, Tanrının onu dünyanın sultanı yapacağını söyler. Baba Resul'a köylü kılığında Tanrı (ya da Cebrail) gözükür. Oğlunu kurdun (ki kurt, Paulikien-Bogomil inancında topal Şeytanı simgeler) elinden kurtarırsa, kendisini Rum'un sultanı yapacağına sözverir. Babek peygamberliğini ilan etmiş ve mucize sahibidir; kılıç kesmez, ateş yakmaz ve düşünceleri geleceği okur. Baba İlyas, zaten Baba Resulallah (Tanrının elçisi, peygamberi) adını taşımaktadır. İnsanlara gelecekten haber verir, hastalıklarını-dertlerini giderir. Kendisine ok ve kılıç işlemez. Babek bir köyde çobanlık yaparak yetişmiş. Cavidan'ın müridi olmuş. Öldüğünde onun yerine getirilmiş ve liderlik görevini yüklenmiştir. Baba Resul da bir ağanın yanında çobanlık yapmış. Ebu'l Vefa yolağından Dede Garkın'ını müridi ve halifesidir. Elbistan ovasında dört yüz halifesini tolayan Şeyhi onu başhalife yapıp, Rum'da (Anadolu'da) göreve salmıştır. Babek zındıklıkla suçlanır; içkili ve kadınların katıldıkları toplantılar, yani geceleri Cemler yapmaktadır. Mal ve ganimet ortaktır, özel mülkiyet yoktur, Babeki toplumunda her şey ortaktır. Baba Resul da içkili ve kadınların katıldığı toplantılar, cemler yapan zındık ve inançsız olarak anılır. Babek Bagdad'ı ele geçirip halifeliği yıkarak adil ve eşitlikçi bir dünya yaratmak istemiş. Bunun için 20 yıl boyunca mücadele etmiştir... Baba Resul da Konya'yı alıp, Selçuklu Sultanlığını yıkarak halk yönetimini kurmayı ve düzeni değiştirmeyi amaçlamıştır.

Uzun adıyla Şuca'uddinAbu'l Baka Şeyh Baba İlyas Horasani, Anadolu'ya göçetmiş bir Türkmen şeyhi idi. Ama kaynakların hiçbiri Baba İlyas'ın Anadolu'ya gelmeden önceki yaşamından sözetmemektedir. Oğullarından birinin (Muhlis Paşa) torunu Elvan Çelebi, kendisi hakkında yazmış olduğu Mekakıbname'de (*Menakıbu'l Kudsiyye fi Menasıbi'l- Ünsiyye*, Hazırlayan-lar: İsmail E. Erünsal-A.Yaşar Ocak, İstanbul-1984), onun gelişi ve Anadolu'ya yerleşmesi üzerinde bazı ayrıntılar geçmektedir. Elvan Çelebi'ye göre, Dede Garkın'ın baş halifesi olarak Rum'a gelir ve Amasya'ya yerleşir. Sultan Alaaddin'in (1220-1236) onu ziyaret ettiği ve büyük kerametlerine tanık olduğu için kendisine Çat Zaviyesi'ni vakıf olarak verdiği anlatılır. Zaviye vakıfları, Sultan Alaaddin'in, Mogol baskısıyla Türkistan'dan, Horasan bölgesinden, İran-Irak-Suriye üzerinden Anadolu'ya giren ve Claud Cahen'nın "İkinci göçmen krizi" diye nitelendirdiği zorunlu göçer Türkmen guruplarını Uç'lara (sınırlara) yerleştirme ve tebalaştırma politikasının bir parasıydı. Genellikle, sultan oluşunun ilk on yılı içerisinde bol vakıf arazisi dağıtmıştır iktidarını güçlendirmek için. Onun içindir ki, Menakıbnameler ve veli söylencelerinde Aladdin'in adı sık geçer.

Simon de Saint Quentin'in anlattığına göre Baba İlyas'a Tanrı, çok perişan ve fakir bir köylü kılığında görünüp, ondan oğlunu kapan kurttan kurtarmasını istemiş. Baba bunu gerçekleştirince, köylü ona Tanrı olduğunu söyleyerek, karşılığında kendisine Sultanlık bağışlamış. Hemen harekete geçmesini istemiştir. Demek ki Baba İlyas, propagandasını, Tanrının insanları kurtarmak için gönderdiği peygamber olarak yapıyordu. Süryani Abu'l Farac, Tarihi'nde "Baba, diyor, hakikaten Allahın peygamberi olduğunu söyleyerek, Muhammed'in yalancı olduğunu ve Peygamber olmadığını iddia ediyordu. Birçok Türkmenler ona inandılar...Bu adam ihtiyar İshak adındaki müridini Roma (Rum) diyarının hududu üzerindeki Hısn Mansur'a (Adıyaman çevresi) gönderdi ve onun burada halkı kendi peygamberliğine inanmağa davet etmesini istedi. " (*Gregory Abu'l Farac, Abu'l Farac Tarihi II*, İngilizceden çeviren: Ömer Riza Doğrul, 2.Baskı, Ankara-1987, s.539-540)

Baba İlyas'ın "Peygamber olarak ortaya çıkma"sından iki önemli nesnel olgu çıkarıyoruz: Tanrı-insan bütünlüğü ve tanrının insan olarak görünüm alanına çıkması, insanlaştırılması. Tanrıyı köylü kılığında tanımlama, köylü kitlesinin, yani halk çoğunluğunun yüceltilmesi, tanrılaştırıl-

ması olarak algılanmalıdır. Bu çoğunluk, yani halk herşeyin mutlak sahibidir, herşeyi yapmaya gücü yeter. Yönetim erki de onundur, o kullanır ancak. Tasavvuftaki "Enelhak (Tanrı benim)" inancının bir varyantı olan *El-Hakk-u Hüv-el Halk, v-el-Halk-u Hüv-el Hakk* (Tanrı Halk'tır, Halk de Tanrıdır) söyleminin bir veli tarafından uygulamaya konulması olarak görüyoruz. Bu bağlamda Halk'ı, Hakk'ın gölgesi ve örtüsü olarak yorumlayan tasavvufi görüşlere rağmen sonuç değişmiyor. İ.Kaygusuz'un yazdığı gibi:

> "(...)
>
> "Halk Hakk'ın göl-gesi ve örtüsüdür" yorumu da, Ortodoks İslamın (Sünnilik) devlet ve ikdidar anlayışına taban tabana zıttır ve Halk demokrasisi anlayışıdır. Çünkü Şeriat yönetiminde, mutlak iktidar Allahındır. Ancak yeryüzündeki gölgesi ve paygamberin vekili halifeye devretmiştir. Bütün müslümanlar Halife'nin teba'sıdır." (İ.Kaygusuz, *Görmediğim Tanrıya Tapmam*, İstanbul-1996, s.80-81)

Baba İlyas yorumladığımız inancıyla, örnek aldığı Babek Hurremi'den daha ileridedir.

Abu'l- Farac'ın, "Baba İlyas"ın Muhammed'in yalancı olduğu, peygamber olmadığını ileri sürdüğünü' yazması, Hiristiyanlığınlığın ortodoks mezheplerinin Muhammed hakkındaki düşünceleridir. Baba İlyas, Muhammed'e ne yalancı demiş ve ne de onu yadsımıştır. Böyle yapması, her inanç, din ve milliyetten (feodalların ezdiği) halk kitlelerini ayaklanmaya çağırma siyasetine aykırı düşerdi. Onun düşüncesi, Karmati lideri Abu Tahir Süleyman'ın bilinen en büyük eylemi olan 930 yılında Mekke'yi basarak, kutsal sayılan Cennetten geldiğine inanılan Hacer el-Esved (kara taş) yerinden söküp başkenti Al Ahsa'ya götürmesindeki inanç anlayışıyla ilişkilidir: Ortodoks İslam çağı ve Muhammed'in peygamberliği artık sona ermiştir. Her çağın halk ve insanlık önderi, o çağın hem imamı (velisi), hem peygamberidir. İnsanlığı bunlar kurtaracak, halkları ezen zalimleri ortadan kaldırarak; dünyayı insanca kardeşçe yaşanır ve ortakça-eşitçe yararlanılır duruma getirmek onların görevidir. İşte ikinci önemli sonuç ya da nesnel olgu budur: Baba Resullah, proto-Alevilerden Karmati'lerin inanç ve düşünceleri ve onların devamı olan Nizari İsmaililerin Alamut lideri Hasan Sabbah anlayışıyla harekete geçmiştir.

Babai Siyasetinin Yükseliği ve Ayaklanma

Köylü Tanrıdan(!) aldığı buyruk üzerine Baba Resul harekete geçmişti. Ünü yayıldıkça yayılıyordu. Baba İlyas'ın peygamberliği ve ahir zaman kurtarıcılığının kanıtları olarak ermişliği, gayptan (bilinmezlikten) haber verişi, inziva halinde tanrıyla ve meleklerle söyleşisi üzerinde bir dizi öyküler Kızılırmak kıvrımından Fırat havzasına ulaşmış. Halk akın akın dergahını ziyarete gelmeye ve dertlerine sıkıntılarına ondan derman aramaya başlamışlardı.

Baba propagandasını, başlangıçta, yetiştirdiği ve kendisine candan bağlı halifeleri ve güvendiği müritleri aracılığıyla, heterodoks İslam (Alevi) inançlı göçebe ve yerleşik köylüler arasında yaptırıyordu. Önce onlara inançlarına uygun düşen zamanın kurtarıcı Mehdisi olduğuna, peygamberliğine inandırması ve güvenlerini alması gerekiyordu.

A.Yaşar Ocak'a göre Babai propagandacıları şu iki bölgede çalışıyorlardı: 1)Baba İlyas'ın zaviyesinin bulunduğu Amasya, Tokat, Çorum, Sivas ve köyleri, 2) Güneydoğu Anadolu'da Marş, Kefersud, Malatya, Elbistan ve çevresi. Bu ikinci bölge Ağaçeri, Döger ve Bayad Türkmen yerleşim alanlarıydı. Bölgede dinsel inançlar çok çeşitlilik ve karmaşıklık gösteriyordu. Buradaki bir üçüncü öge, Selçuklu ordusundan büyük darbeler yemiş ve dağıtılmış olan Harezmi'lerdi. Bunlar Selçuklu Eyyubi sınır bölgesinde hareket halindeydiler. Yol kesip soygunlar yapıyor ve sürekli düzen bozan saldırılarda bulunuyorlardı

Baba İlyas onları, memnuniyetsizliklerinden yararlanıp yanına çekmek için Harran ve Ruha'ya (Urfa) elçiler gönderdi. Bu bölgelerin tümü Baba İshak'ın yetkin ellerine verilmişti.

Elvan Çelebi, babasının dedesi Baba İlyas Horasani'yi devlete başkaldırmış biri olarak göstermemek ve onu temize çıkarmak için tüm kabahatları yüklediği Baba İshak'ı, "İshak-ı Şami" diye anmaktadır. Bu onun Şamlı olduğunu göstereceği gibi, Şambayadı Türkmenlerinden olduğunu da belirleyebilir. Ancak yukarıda bir yerde belirttiğimiz gibi, Kürt kökenli ya da hiristiyan asıllı da olabilir. Ayaklanmayı anlatmaya geçmeden önce, burada Baba İshak'ın İsmailerle ilişkisi konusuna kısaca eğilmek istiyoruz.

Hüseyin Hüsameddin kaynak göstermeden, Baba İshak'ın Baba İlyas'a mürit olmadan önce İran'da Hand Alaaddin İbn Muhammed adında bir İsmaili şefinin yanında eğitilip, yetiştirildiğini ileri sürmektedir. Kaynak göstermemiş olsa da yazarın böyle bir duyumu yazmış olması önemlidir. Olasıdır ki eski bir kaynakta görmüştür. Biz böyle bir organik ilişkinin doğru ve varolduğunu düşünüyoruz. Hatta olasıdır ki, Baba İshak'ı, bizzat Baba Resullah'ın (Baba İlyas) kendisi göndermiştir İsmaili merkezi Alamut'a. Yukarıda kısaca değindiğimiz gibi, Baba İlyas hareketinin teorik temeli, zaten Aleviliğin siyasetlerinden – ya da türevlerinden- olan Babek-Karmati-İsmaili öğretileri üzerinde kurulmuştur. Bu gösteriyor ki, Horasan'dan geldiği bilinen gerek Baba İlyas Horasani'nin ve gerekse onu görmeye gelen Hacı Bektaş Horasani'nin Nizari İsmaili toplulukları ve Alamut devletiyle ilişkilerinin bulunmadığı söylenemez.

Nizari İsmaililiğinde Yaşanan Büyük Döneklik ve Sonu...

Şimdi 13.yy.ın ilk çeyreğinde Nizari İsmailileri Alamut Devleti'nin durumu ve siyasetlerine kısaca gözatarak, adı verilen İsmaili şefinin (Dai) kim olduğunu saptayalım. Bu alanda en son çalışma olan Farhad Daftary'nin kitabından (The Ismailis: *Their History and Doctrines*, Cambridge University Press-1992, s.405-409) özetleyerek bunu yapacağız:

Henüz babası Nureddin Muhammed II (Ö.1210) hayattayken Sünni dünyasıyla gizli ilişkiler geliştirmiş olan Celaleddin Hasan III, 1210'da Alamut devletinin başına geçer geçmez, önceden yöntemini hazırladığı zorlama (drastic) reformunu uygulamak üzere harekete geçti. İsmaili Aleviliğinin inanç ve öğretilerini reddederek, Nizari toplumunun Sünni Şeriatını uygulamaları buyruğunu çıkardı. Abbasi Halifesi Al-Nasır'a (1180-1225) ve diğer ülkelerin şah ve sultanlarına elçiler göndererek tanınmalarını istedi. İlk yıl içerisinde Haan III, Nizari toplumunun artık eski inanç öğreti ve pratiklerini terket-tiği ve Şeriatı kabul edip, Sünniliğe döndükleri konusunda Sünni İslam dünyasını ikna etti. Halkını bilgilendirmek için, Irak ve Horasan'dan Sünni fakihler (din adamları) çağırdı. Her Nizari köyünde cami ve hamamlar yapılmasını emretti. Bagdad'daki Halife, 1211 Ağustos'unda çıkardığı bir fermanla, Hasan III'ün Sünniliğe dönmesini onaylayıp onu Yeni Müslüman (nav-musalman) olarak kabul etti. Hasan'ı, İslam halifesine bağlı diğer "emir"leri arasında saydı. 1213 yılında Hasan III'ün annesi Halife Nasır'ın koruması altında hacca gitti. Hatta Halife Hasan'ın, Gilan bölgesinin dört feodal beyinin kızlarıyla evlenmesine bile aracılık etti. Bu arada Kazvinliler, Hasan III'ün bu bildirimlerinin güvenirliğini dikkatle izleyerek, bir süre için kuşkulu kalmıştı. Nizari atalarına ve asıl Aleviliğe büyük ihanet etmiş olan Hasan III bu dönekliğini o denli ileri götürdü ki, bir çok Kazvinli din adamı ve itibarlı kişilerini Alamut'a gelmesine ve kütüphaneyi denetleyip, heretik (dindışı, rafızi) kabul ettikleri bütün kitapları yakmalarına bile izin verdi.

Pers tarihçilerine göre Rudbar, Kumis, Kuhistan ve Suriye Nizari İsmailileri Hasan III'ün bu yeni çıkışını sorgusuz kabul ettiler. Hatta Suriye'dekilerin Şafii mezhebine döndükleri de söylenmektedir. Kıyam'ı yani ayaklanmayı başkaldırıyı inançlarının önemli bir ilkesi olarak kabullenmiş, 1090'da Hasan Sabbah'ın Alamut'u ele geçirip, İsmaililerin Dar-ül Hicra'sı haline getirdiğinden bu yana, dünyayı kötü yöneticilerden zalimlerden kurtarmak için kurdukları Fedayin örgütüyle, devrimci şiddeti yaşam biçimi olarak seçmiş bu Nizari inanç toplumunun, Celal al-Din (Dinin öfkesi, coşku ve şiddeti) adını verdikleri Dai'leri Hasan III'ün yanlış yapmayacağına inandıkları için mi bu dönekliğe boyun eğmişlerdi?

Böyle bir soruya Daftary şu karşılığı veriyor :

> "Nizariler gerçekte Hasan'ın buyruk ve bildirilerini, Kıyam durumlarında kaldırılmış olan Takıyye 'nin (kendini gizleme, duruma uyma) yeniden geri getirilmesi olarak değerlendirdiler; İmam tarafından gereksinim sayılan bir çeşit dış dünya ile uyuşumu ima etmek bakımından şimdi eski duruma dönüş (kararı) alınmış olabilirdi. Hasan'nın yeni siyaseti, tehlikeli biçimde yaşamını sürdüren Nizari toplumu ve devleti için siyasi yararlar sağladığı açıktır. "(*agy.*, s.406)

Doğrudur, büyük olasılıkla baştan Nizari İsmaili toplumu bu buyrukları "takıyye" gibi algılamıştır. Ancak Hasan III, gerçekten sünnileşmiş ve Halife'nin emirleri arasına girerek elde ettiği politik yararlar kendi şöhret ve saltanatını artırmanını ötesinde toplumuna hiçbirşey vermediği gibi onu yaralamış; cami inşaatları, beş vakit namaz kılmaya ve ramazan orucu tutmaya zorlanması büyük hoşnutsuzluk yaratmış olmalıdır. 11 yıllık bir saltanattan sonra, Sünni hanımları ve kızkardeşinin, dizanteriden ölen Hasan III'ü, zehirlemekle suçlanarak idam edilmeleri de bunu göstermektedir. 1221 yılında Hasan III'ün yerine geçirilen oğlu Alaaddin Muhammed III henüz dokuz yaşındaydı. Bir süre onun adına tutoru (vasisi) vezir yönetti. Muhammed III'ün saltanatının başlarında, dış dünyanın gözleri önünde Hasan III'ün Sünni politikası resmi olarak kaldı. Gerçekte Alamut, Hasan III'ün sünni siyasetini, biçimsel olarak terketmedi. Ama giderek Sünni şeriatı zorlaması gevşetildi ve fikirleri, yeniden canlandırılan Kıyam öğretisiyle birleştirildi. Bir süre sonra toplum, eski Nizari İsmaili özelliğine kavuştu. İsmaili Aleviliğinin gerçek Alamut imamı olan Alaaddin Muhammed III'ün saltanatı döneminde (1221-1255), Nizari İsmaili inanç ve düşüncesine herhangibir özel dış katkı olduğu görülmez. (F. Daftary, *agy.* s.408)

Öyle anlaşılıyor ki, Baba İlyas Horasani, Baba İshak Şami'yi belki başka halifeleriyle birlikte Fedayin örgütü tarafından eğitilmek üzere, geçirdiği 10-15 yıllık sarsıntıyı restore etmiş Nizari İsmaili toplumu ve devlet merkezi Alamut'a göndemişti. Ayaklanmanın hazırlık dönemi olan 1230'lu yılların ortalarında bu gerçekleşmişse, sonlarına doğru Baba İshak Güneydoğu Anadolu'da propaganda eylemlerine yoğunlaşmış olmalıydı. Çok büyük olasılıkla İsmaili gönüllü fedai'lerinden yardımcıları da bulunmaktaydı bu propaganda eylemlerinde. Ayrıca Besni, Adıyaman çevresine 70-80 yıl önce Karmati gruplarının gelmiş olduklarını- belki yerleşip buralarda kaldıklarını da gözönünde tutmak gerekir.

Kuzeydeki Çepni, Karaman, güneydoğudaki Ağaçeri, Döger, Bayad Türkmenleri kadar, Sünni Türk ve Kürd boyları ve Hristiyan gruplar arasında da propaganda yapılıyordu. Elvan Çelebi'ye göre Baba İlyas, Baba İshak'a kendi adına propaganda yapmak ve otoritesi altına çekmek için destur vermişti. Kendisini temsil eden simgesi ise Baba İshak'ın başına giyirmiş olduğu kızıl börküydü. Böylelikle halka güven sağlıyordu. Propaganda çok bilinçli bir biçimde üç yönde sürdürülüyordu: 1) Baba İlyas'ın Peygamber ve kurtarıcılığı altında Kıyam'a durma; dünyanın sonunu getiren kötüler ve zalimleri yokedip, yeniden yaratarak devri (dönüşümü) sağlamak (Alevi inançlı halklara) 2) Sultan Gıyaseddin Keyhusrev, Sünni müslüman olarak Muhammed'in şeriatın koşullarını yerine getirmemekte, içki ve işret sofralarında eğlenmekten başka bir iş yapmamaktadır, dinden çıkmıştır. (Sünni inançlı halklara) 3) Beylerin elinden alınacak topraklar, hayvan sürüleri ve elde edilecek diğer ganimetler, ayaklanmaya katılan kim olursa olsun, ayırım yapılmaksızın eşit paylaştırılacaktır (Gayrimüslim guruplara)

Ayrıca bireysel dertlerine çareler buluyor, hekim gibi hastaları iyileştiriyor, hakim gibi davalara bakıp aralarını düzeltiyordu. Böylece Baba İshak ezilen baskı gören her din ve inançtan, milliyetten insanlara güven vererek akıl ve bilincini harekete geçirmiş oldu. Baba İlyas için çevresinde kadınlı erkekli çok sayıda insan topladı. Konar göçer Türkmenler sürülerini, diğerleri ellerinde neleri varsa satıp silah alıyorlardı. Baba Resul'dan haber geldiğinde ayaklanma başlayacaktı.

Baba İshak'tan başka, Vilayetname'deki bazı keramet söylencelerin yorumundan Hacı Bektaş Horasani'nin de katıldığını çıkartabiliyoruz.

Horasanlı Hacı Bektaş'ı Rum Erenlerine Baba İlyas göndermişti

Hacı Bektaş, çok büyük olasılıkla Elbistan ovasında Dede Kargın'la görüşüp-halleşerek kendini kabul ettirmiş ve halifesi olmuştu. Bu propaganda döneminde Baba İshak'ın belki birlikte gidip yol göstermesi, ya da yanına adamlar katması sonucu kardeşi Menteş ile önce Sivas'a geçtiler. Oradan da Baba İlyas'ı görmeğe gittiler. *Vilayetname*'de bunlardan sözetmiyor. Ancak Aşık Paşaoğlu (1481), Elvan Çelebi(1358-9), Ahmet Eflaki(1353) ve Mehmet Neşri(1492)'deki kısa bilgilerle, Vilayetname (1480'li yıllarda) söylencelerindeki özü birleştirdiğimizde görülmek istenmeyen bazı gerçekler aydınlığa çıkıyor. "Hacı Bektaş'ın Anadolu'ya gelmesini beyan edeyim" diyen Aşık Paşaoğlu sürdürüyor:

> "Bu Hacı Bektaş Horasan'dan kalktı. Bir kardeşi vardı, Menteş derlerdi. Birlikte kalktılar. Anadoluya gelmeye heves ettiler... O zaman da Baba Ilyas gelmiş, Anadolu'da oturur olmuştu. Meğer onu görmek isteğiyle gelmişler. Onun dahi hikayesi çoktur. Hacı Bektaş kardeşiyle Sivas'a, Sivas'tan Baba Ilyas'a geldiler. Oradan Kırşehir'e, Kırşehir'den Kayseriye geldiler.. Hacı Bektaş kardeşini Kayseri'den gönderdi. Vardı Sivas'a çıktı. Oraya varınca eceli yetişti onu şehit ettiler..." (*Aşık Paşaoğlu Tarihi*, Haz. Atsız, 2. Basım, Ankara-1992, s.164-165)

Hacı Bektaş Veli, Aşık Paşaoğlu'nun belirttiği gibi Baba İlyas ile görüştükten sonra, kardeşiyle birlikte önce Kırşehir'e, sonra Kayseri'ye gitti. Bize göre kendi keyfine gitmedi; Baba İlyas Horasani tarafından, Musa Kazım oğlu İmam Rıza torunlarından Hacı Bektaş Veli, Rum erenlerine Peyik (elçi) hizmetiyle gönderildi. Yazımızın bu bölümünü *Vilayetname*' nin söylencesel dilinden dinleyerek bitireceğiz. Gelecek sayımızda konumuza tekrar devam edeceğiz.

> "Hünkar Hacı Bektaş Veli Rum ülkesine yaklaşınca mana aleminden Rum erenlerine: "Selamlar sizin üzerinize olsun Rum'daki erenler ve kardeşler" diye selam verdi. 57 bin Rum ereni sohbet meclisindeydi. Rum'un gözcüsü Karaca Ahmed'di. "Hünkar'ın selamı, Fatma Bacı'ya malum oldu. Bu kadın Sivrihisar'da Seyyid Nureddin'in kızıydı; henüz evlenmemişti; sohbet meydanındaki erenlere yemek pişirmekteydi. Karaca Ahmed de Seyyid Nureddin'in müridiydi. Fatma Bacı ayağa kalkıp, Hünkarı'n geldiği yöne dönerek elini göğsüne koydu ve üç kez 'dedi selamını aldım', yerine oturdu. Meclistekiler: 'Kimin selamını aldın?' dediler. Fatma Bacı: 'Rum ülkesine bir er geliyor. Siz erenlere selam verdi; onun selamını aldım.' dedi. Erenler: 'Sözünü ettiğin er nereden geliyor?' diye sordular. Fatma Bacı: 'Kendisi Horasan erenlerindendir. Ama şimdi Beyt-Allah tarafından geliyor...' dedi" (*Vilayetname*, Haz. A.Gölpınarlı, s.18; Haz.E. Korkmaz, s.37-38)

(Devam edecek)

İŞÇİNİN SESİ

İŞÇİNİN SESİ, web site adresi http://members.aol.com/TKPIS

E-Mail adresi 1: mesajis@aol.com E-Mail adresi 2: sohbetis@aol.com Yazışma adresi: PO Box 513 London, N1 4AR

Türkiye'den 1 kitap göndererek abone olunabilir. Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

KAPİTALİZMİN BUNALIMLARI KAÇINILMAZDIR

ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Ne kadar arasalar boştur, bu yol çıkmazdır!

NESRİN ŞAHİN

27 Eylül seçimleriyle 18 yıllık muhafazakar iktidara son vererek başkanlığa gelen Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) adayı Gerhard Schröder ile beraber AB'deki sosyal demokratların iktidarda olduğu ülke sayısı 13'e yükselmiş oldu. 15 Avrupa Topluluğu üyesi ülkelerin içinde İspanya ve İrlanda dışındaki diğer ülkelerde ya yalnız başına ya da koalisyon ortaklarıyla beraber hükümet kurdular.

Avrupa'nın daha önceki iktidarlarına kısaca bakacak olursak şöyle bir tablo önümüze çıkar:

İngiltere'de 1979'dan beri muhafazakar parti iktidardaydı. Muhafazakarların iktidarda olduğu dönemde yaşam standartı her geçen gün göreceli olarak küçüldü. Halk bu kötüye gidişin faturasını sistemden çok muhafazakarlara yükledi ve İşçi Partisi'ni iktidara getirdi. Bu getirişin asıl nedenini İngiltere'de güçlü bir komünist hareketin olmamasına bağlayabiliriz. İşçi Partisi başkanı Tony Blair'in iktidara geldiği zaman yaptığı konuşmadaki şu sözler sosyal demokratların içi boşaltılmış ve koflaşmış siyasi anlayışlarını en iyi şekilde gözler önüne seriyor. Tony Blair şöyle diyordu:

"Patronun işçiye karşı olduğu dönem sona erdi. Bugün hepimizi aynı saftayız."

Bugün sizlerin hangi saflarda olduğunuz gözler önünde ama patronun işçiye karşı olduğu dönem bitmemiştir. İşçi sınıfı iktidarını kuruncaya kadar da bitmeyecektir. Hayat da bunu kısa sürede kanıtladı. İş saatlerini kısaltıp, daha fazla işçiye iş olanağı sunacağı yerde, bunun tersi oldu. Asgari ücret, ülke şartlarına göre komik bir rakkamı işaret ediyor. Eğitim için vaadetiklerinin bir çoğunu yerine getirmedi. Hatta yüksek öğretimi paralı duruma getirdi. Tek ebeveynli ailelerin ve sakatların sosyal yardımlarından kesinti yaptı. Tony Blair'in Avrupa ülkelerine sunduğu, "eski sol ve yeni sağ arasındaki yeni bir çizgi olarak tanımlanan 3. yol"un gerçek yüzü bu işte.

Üçüncü yolun en önde gelen takipçilerinden birisi Romano Prodi, İtalyan Demokratik Sol Parti'sinin iktidardaki başbakanı. İtalya 1948'den-1995'e kadar Hristiyan Demokratların önderliğinde 40'ı aşkın merkez sağ hükümet tarafından yönetildi. Bu dönemin iktidarları devlete ve ekonomiye yeni bir soluk getiremediler. 1996'da yapılan seçimden sonra ülke sosyal demokrat koalisyonlarına bırakıldı. Prodi'nin İtalyan halkına vaatleri şunlardı: Kamu harcamalarını kısmak, devlet bürokrasisini hafifletmek, özelleştirmelere hız vermek ve ülke imajını yenilemek. Kabul etmek gerekir ki, söylemlerinde başarılı da oldu, fakat bunların asıl sorunlara çözümler olmadığı da ortaydı.

Bunların yanısıra, Avrupa'da, İngiltere ile Fransa arasındaki farklı model arayışları Fransa devlet başkanı Lionel Jospin'in, Tony Blair ile karşılaştırılmasını beraberinde getiriyor. 1997'in Haziran ayında yapılan seçimlerde iktidar koltuğuna oturan Lionel Jospin dönemi, ülkedeki sorunların had safhaya ulaştığı bir dönemdi. Grevlerle sokağa dökülen halk, kemer sıkma politikalarının artık işlemediğini göstermek istemişti. Bundan dolayı da sosyal demokratlara şans tanıdı. Gelenekçi bir politika takip eden iktidar, ne Amerika, ne de İngiltere modelini seçti. Ülke içindeki işsizlik sorununa çözüm olarak iş saatlerinin kısaltılmasını Jospin ısrarla savunuyor. Özelleştirmenin yanısıra 'devlet müdahaleci' bir program uyguluyor.

Avrupa'nın yeni sosyal demokrat lideri Gerhard Schröder ise 18 yıllık Hiristiyan Demokrat Partisi'nin iktidarına son verdi. Halkın hoşnutsuzluğu sosyal demokratlara bir şans daha tanıdı. Ülkenin içinde bulunduğu en önemli sorunların başında işsizlik geliyor, fakat iktidarın bunun için önerdiği herhangi bir çözüm yok. İşçi ücretlerinin yükseltilmesi için politikalar üretiyorlar. Üretilen bu politikalar, çok doğal olarak kapitalist devlet çerçevesini aşmayan , ona biraz daha soluk veren çözümler oluyor.

Kısacası Avrupa'nın şu son 5 yıllık siyasi tablosuna bakarak şunu söyleyebiliriz: Eski sistem yeni yüzler. Reformist politikalarla iyileştirmeye çalışılan kapitalizm. Sınıflı bir toplum olan kapitalizmin işçiye ve halka vereceği şeyler ya da yapabilecekleri kendi demokrasi ve ekonomi sınırlarını aşamaz.

Avrupa sosyal demokratları kapitalizme biraz daha soluk verebilirler. (Bunun öznel ve nesnel nedenleri var.) Ama nereye kadar? Taşıma suyla değirmen dönmez!

Dünyanın büyük bir bölümünün ekonomik bunalımdan dolayı krizde olduğu bir dönemde, Avrupa bu durumdan geri kalamaktadır. ABD'de başkanı Clinton son zamanlarda yaptığı konuşmaların bir çoğunda, "krize çözüm üretilmesi gerektiğini, yoksa sistem için büyük tehlikeler oluşturacağını" vurguluyor. Söyledikleri doğru. Dünya krizinin kısa sürede çözümlenemeyeceği, ülkelere yaptığı etkilerden ve yayılmasından belli.

Krizin yaşandığı bu dönemdeki asıl problem ise, komünist partilerinin ve devrimci örgütlerin hızlı bir şekilde kan kaybettiği bir süreçle üst üste gelmesi.

Şu tarihi gerçeği biliyoruz ki, *her kriz devrim doğurmasa da, bütün devrimler krizlerden doğar*. Toplumlar bir arayış içinde. Daha iyi bir düzen arayışında. Fakat alternatif olarak sunulabilecek sosyalist devlet düzeni de gerek nesnel, gerekse öznel nedenlerden dolayı halka götürülemiyor. Bu da halkın, çözümü komünistler yerine Avrupa'da olduğu gibi sosyal demokratlarda aramasına neden oluyor.

Ne olursa olsun, halkın sorunlarına çözümü, reformist sosyal demokratlar değil, bu düzeni yıkıp yerine proletarya iktidarını kuracak olan komünistler getirecektir.

Gün dünya işçi sınıfıyla beraber sosyalizm bayrağını yükseltme günüdür!

Bütün dünya işçileri birleşiniz! ●

Her kriz devrim doğurmasa da, bütün devrimler krizlerden doğar. Dünya çapında toplumların daha iyi bir düzen arayışı içine girdikleri bir dönemin arifesindeyiz. Fakat alternatif olarak sunulabilecek sosyalist devlet düzeni de gerek nesnel, gerekse öznel nedenlerden dolayı halka götürülemiyor. Ancak bu son kaçınılmazdır. Tarihin tekerliği o yana dönmektedir.

